I 20

Lettere di Vincenzio Borghini allo Spini.

(41)

15

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Sumentes dñe celestia sacra p̄ co
menta. qs clementiā tuam. ut
qđ tēporaliter gerimus. eternis
gaudiis consequam̄. p. Fr. v. ois.

D s qui hodierna lor missa.
die. Ite de leiunio. mis.

Oa qs ecclę tuę miserecors ds. ut
sco spu congregata. hostili nul
latenus incursione turbet̄. p. Inunt̄.

Sacrificia dñe tuis oblata sec.
conspectib⁹ igniss ille diuinus as
sumat. q discipl⁹ xp̄i tui p spm
sc̄m corda succendit. p eund. Inunt̄.

Sūpsimus dñe sacri dona p coō.
misterii humiliter deprecantes.
ut quę in tui cōmemoratione nos
facere precepisti. in nr̄o pficiant

D̃s qui hodierna die. Item de ieunio.

Mentib; nr̃is dn̄e qs̃ spm̃ sc̃m coll'.
benignus infunde: cuius et sapi
entia conditi sumus & puidentia
gubernamur. ℣ Inunit eiusd'. alia.

Illo nos igne qs̃ dn̄e sps̃ sc̃s inflam
met. quē dn̄s nr̃ ihs̃ misit interr̃a.
et uoluit uehement̃ accendi. Qui
tecū uiuit. Inunit eiusd'. a li a.

D̃s qui ad animarū medelā ieiunii
deuotione castigari corpora pre
cepisti. concede nobis ꝓpitius et
mente et corpore semp tibi esse
deuotos. ℣ a li a.

Pr̃a qs̃ omps̃ ds̃. ut salutaribs; ie
iunijs eruditi. ab omib; etiā uitiis
abstinentes. ꝓpitiatione tuā faci
lius impetremus. ℣. a li a.

Pr̃a qs̃ omps̃ ds̃ [illegible]

V. B. Sno Vir

Harro tibi mi frm, n-legarus mihi videor, q in locis desertissimis tacitū ab am
ubiq; urbanar. desiderio coniunctionis
tuarū abesse aspernar, sed hic nō aurea libri, q
a fr̄e dicebā, apud quē xv dies cū summa et uno
Franciscus Tortilius, multus erat de te, quotidie et
cū communib. amicis de
tuis, cum ubiq; per. tibi amicissimus acc, alter ūr
ubiq; nihil
usus et ōi familiaritate coniunctus, amicissimorū.
n-b. mis
te germanus, quadam quasi tecū colloqui
videbar. Cum aut in Tridentinū nemorum, ubi
flues, clivosq; imbres, hoc in loco : ut pedē ferme
ostenderē nō licuerit, ita nihil cōtra libri
cū meis amoribus de studijs doctrinis : sed libris
ut pote nō nihil
, parū labor. magna pulsus. Imagō negotiū et cura
labor. cessantis. natus ut, ut
longissimis mihi diebus videbar. ita hic solitudo
ubi
hac tempestas tranquilla, ut hinc studium
ostenderē
quasi, quadam quasi tecū colloqui videbar. Cum aut in Tridentinū nemorum, ubi flues, clivosq; imbres, hoc in loco : ut pedē ferme ostenderē nō licuerit, ita nihil cōtra libri sed libris amoribus de studijs doctrinis : sed libris ut pote nō nihil, parū labor. magna pulsus. Imagō negotiū et cura labor. cessantis. natus ut, ut longissimis mihi diebus videbar. ita hic solitudo hac tempestas tranquilla, ut hinc studium ostenderē

admonitus ab his spinis, huiusmodi

in his alpibus, spicior plenissima eo, neq solū maxima

molestiā in viven- (vn. fortasse nō magni potest) sed me-

ri spicula adiuvā. sed me fugit. si minutissima hoc

cū spinis cū ij imbriū ac uelor. pejlium prope ruina

maximos ne duca studios, sapor. ingr. hū dumodo

moliū (non vigeat) dissentiones malacare vidrim corpe enim. vag oe si

minutissimus hic sim, tū me quod in mea hoc tempora mini

me dubrim. nō molestę fugio. Quod igit magnū est mi pater, si te

cogitatio toto sies et recūsari hij, et rectus, qui nunc

te desinen arbitror, cuantitate recedor. Quod si tam mihi longe distiterit, plenissima ea tristitia

eis, dicam ea oe his prorsa tua legebamus. volumine

cupias, pagine est, nō invideo. Quare cū floridus

venero, secundū nihi cū hic te parem. ne mi- litenj huius oepibus, magis in

omnes ad solum exercitationes, sed cū cogitationes nostras

quum mi nūc te admoneo, et ne nō te parem

nec tibi nō prodesse dicas, et admonē tu, sed mihi

et in aliq; scita arbitror

et mit spē optime intelligent totus est meus. mirifica eo mi

recordatione, et commemoratione studiū mihi unus est

In quo tū (ne opera in vane videor) cumulate mihi

et satis factum existimes. cū sit his satis

Cū aūt ꝑ me illud unū accepissem d molestijs nijs / domꝰ ihc ꝗ
meijs gradā accepisse / ꝗ sī no animū meū exulcerare
posse ex malicia ꝓ ōīo intra modū attīgerā / ꝑ molestijs
hijs / et meū dolorē cōgnosceā / atq; ita ut neq; hui⁹
amicū nolidare / neq; ꝑ me ipsū maiorē / ꝗ declarari
possem indicare / sed ea ille ꝗ sī facijs mutatis / ut ipse-n. scribit
mutuo / ea cū beata mente / ꝗ animū suū à me declarari optaret / quarum ego
oblitus aut nulla / cū erit / cuj nō le
dum possum / aut ēt meū frā. Francisco ꝑ Corsinis
tibi utriusq; huj amicissimum videor ꝓ ōīo, de le
scire / hū prosequi magnifica Logē. Fuit eī et ego de
Remigijs / neq; ut mihi uisus ō, de Bettinis / ut
in philosophia sane quā nunc precipue uigeo / probarq; de nobilijs
ꝓ à manuetionib⁹ omnijs nō alienus. Quam manifeste illat
pauor. diev. scita mihi ꝗ sī ita esset / neq;
ingrata mihi neq; iniucūda fuerit ō / ꝗ nō uero
omnib⁹ malis premor. ꝓ tanq; amicis illa / cotidie mihi
Ior. / cacumina prosperā, et aliq; modo ne hijs
laudari possem. Male ait perturbationib⁹. ut bellis
Ior. / omnib⁹. / sed mihi mihi nunc ꝗ sī ita esset / ꝗ
huiusmodi societate in uidear

2

ut plenā potius, oīq; parce fabulæ

Lectiōnē
Succurrerem offitiosus. hoc
ignē dileo quod illud
poterem nebrunder his
bridler. cassius
quod optatissimā

Tu. n. profecto ci adfuisses, nā incommoda, sta molestiaq;
facile
grā, grā suauitate Cordissos X Dolore aūt occasionē
mā ablatā
Ø tempo optatā, optimi amplissimiq; viri conueniendi, ac postea cū
ordo causa
mihi mirer fuerit, Cuius fortasse temporis a hac post hac
nullā
nullā potestatem fuerit; Cure tā apium tāq; suspicionis. oīo.
nullā habituros tu. sed hoc in me satis ē meū
sed dolor diuinā, accipitur pondo. Quod aūt diuersa
mē
oblivisci nam, accepi his diebus literas a Franō Panuartio
colegarder
sanis illas gdē Cuiusmodi, prudenter q; scripsi. Et amoris
officijq; plenas. Sed molestiæ mihi tanto maiores
quanto serius
sentiri / q; in tuis lucis positis, ipse satisfacere
complexum quod mē-ipsum meū;
nō potuisti / Quam ob rem scribi ad
me nō potuit / ut ti. n. omnib. aliis nōbis hoc lepore
imponens cū, ohio, quod vltro gratias pro lepore, hi
Quod ego tantis tuis laudibus indicabit
abundo. In uelim ci occasio scribendi fuerit, memoris accusator
tardetate
mear. literar. accusatio mihi: profecto hac adhuc cā, quod
q; cū mihi deberis / uere in facies nā antea te obseruā nullo modo illi satisfacere pote videor. Cupit. n.
hanc ate
illi aut satisfieri nō potuit:
Illa n.
A truc Sophoclis tragediar. emendationes, mea opa ate
impetrare. in q illi gratificari cū nolit cupio? Tales tui
nec plane libro.
Cui aūt n. in quonda in Philoctete commentus, apud
sola memoriter nolo
me te puto, cetera summa cura ac diligentia ad quem-
n.
reppere nō potuit sed ex hoc ubi ad Vlē accessero

commodius agā. sed ut illa ea satisfiā, mihi illud munus, huāgz grom
ut par ē, tē volo: mihi satis erit, si intelligā quasi meā partes impositas
ut te commonerē, diligēter prosequāre: Hoc. n. is me arcessimen
in officio neglectē, quē te auctore} principe, ut omnium eruditā iuuenem
plurimi studii. indolis
plurimi magni magnis, plurimiq magni adplacens ad mea amicitia
libentissime adiungi. Exemplū ad illius me. ad illū literas: ad te mittā cū tuis
commodō
mihi videor. Capio eā q primū, et q optime valeā, videre. Vale igitur
ut me quā primū faciam cōsentis: dilige
ut fac. hic plurima salutē dicēs verbis meis, et si apud vos,
Victoria tua — et Tridalfano Cn Kāl. octobris

Ego Ego quod te meliorem puto, cū hac salutatione agam
primus

nō dicipi / sua sibi optima
nō dicipi / nisi sueris optima ~~[illegible]~~ nisi q̄ carissima
quam- nr̄as optime eo quoniam indeq̄. nō
iamq̄ nauare me rocauī uī primū Dr Sophocle aīa q̄ mihi cū Vilmio
& Cres, ac cū adhuc accessero q̄a ē diligentius tu
si tardius quod cupis audies ac memorię cū. n. q̄ nam
mente fortebis. Dr illa mea nisi nō quota cogitatione
nihil labore q̄ lucū, nisi eia tande ut uere praeclare
mirifice. ac. ergo eia opus. es. omnia. oculis. q̄ ego
mirifice indigeo ab ea optimū aspicandi me cupiditate nei
indicio scia cōfirmari. Vale ac cedo Nano
x. Kal Oct.

V. B. Franco Damiano S.

Accepi hras meas xiii. Kal. Sept. datas. v. id. sept. ...

...

...

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

declarationes frequentes.

nrę amicitię zelū nec me ō hoc humanitate dubitare
nec te ꝺ mea voluntate dubitare posse. plura nō dicā ne
videar minū ipsius sanctas hoc ꝺ proclive ostendere posse.

Tuas igit̄ literas scito mihi iucūdissimas fuisse: nō sum n.
illā tuā pauor. deum esse humanā
veterē tuā de opinionē et solebamus —
nō es magis me magistꝝ in ista mea tua pudicitia et
facultatem confirmare quā nos tē exē quā pati
et quasi fiducia amicitiā mihi patronus amicitiā cum
habebas puto. Cuius rei tu mihi nos ꝺ. nec firmabis
nō solū ut cuiusvis nrę nobilis familiā
suauissimis moribꝰ. et quod magni ꝺ. posse amplectaris
debeas. sed etiam plurimū ad ea mihi propositū conducere arbitrāris
studiorū. sodalitatē. mq̄ cū tua doctissima sapientia
amabo. hoc a te quod maximū duco me adeptū fuisse nō. antehac
viri humanissimi doctissimiq̄, q̄ ego semper
sum admiratus semperq̄ colui. cōmunem amicitiā et Vidonij nri, amicissimi ; viri omniū
in q̄ cū te socii habeā ex-
plane nullus illis suauissimis
et plane amoris cōsortem
ego sim, nec tua aut tempore nec cura nec studio nec
ad polorū usq̄ nō, nō amicissimum cū. Plane quod mihi
spōte facturus eram nunc nec inuitatus officia multa
ut ꝺa amicissima quę ad amicissimū reperiam
pro tua te me nō promptus cōpleas
animū cupiditatesq̄ meas iuuandi
meā pariter et tuam gloriā sequa in hoc amicitiā
amicitiā ipsa. Cupio proinde ꝺ tua tibi promptas planeq̄ probatas.
6 nec dubitas et quasi fidibus nouissimum tui amorem, dulcissimi mei
amicula. et firma et stupes cum cupio. et amicitiā

cupidissimū frater semp̄ optimes meū, et quo ē dubiū mihi
in magna dilectione accepi quæ [illegible] in mea fratrum gratiosa
hac loca pastoribus, quæ [illegible] pauca multor. cler. et quemadmodum pla-
cebant; sed mihi cupidissimū fuit optimes et primū eō
confidas [illegible] cū primus ob cās tuā in me, quale in frē
me fingis in tuis lris. Tum hac precipue, ut hōi ḡ amico
dilecto, plur magna dilḡ in re mihi ēē; profectō diligas, confortes
militare, optime socie. Quod cū facere nō potes: nolueris cū in
cupiditate [illegible] in spem faciā fovis. Lętor
tñ, in predicatione mea magni q̄ facio mei iudicii ac testimonii tui si n. tota illud:
ita nōi mihi ēē, facile patior te in rari. dotibus cū dilectō
nō mediocr amoris indicii ēē debeas: sin vero in ego magis me
desiderio meo pro qua in me benevolentia singulari ac integri
quadam natura, dolere; habes tuā gaudeā q̄ meo tibi ac
proprio artificio [illegible] ut ita dicā utroq; cornipedi [illegible]
gaudā quam flenti. Reperiuit ē
tñ quod gaudeā vel quod ego talis vitæ tuæ optimo dulcissimoq;
viro, vel quod in. cū tali ac tanto optimo tuoq;
facile te bonū nomen predicabunt intelligent q. cū quidē
si de meo nō dolent: de tuo tā abūdē nihil sanctum
ac valet: ac potentia. officij-n. cui pudabit eō

cū - cū lōg- [illegible] plurimo.
.A.

[illegible] omni mea obstrudā [illegible]
[illegible] quæ semper potius in
mea [illegible]
Romani [illegible]
[illegible]
optima tui mea [illegible]
[illegible] optimus [illegible]

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE 1818

Non: Januarijs. reddita' mihi fuerit hra hui: quibus me
† obitu Animi mei q3 amantissimi Patris humanissime
consolabaris. Jn ijs cum oia mihi grata. Tu vero illud
etiam jocundum fuit quod in ~~in~~cõdolẽdo ~~tamen~~ insigne inditiu
~~amore hui ergame~~ meum amoris
exprimebam in cõdolendo / ne vulgatã prudentiã declarasti
Nihil. n. abste rhibẽ fuit quod signi ficariẽ ullam ea
bonæ benevolentiæ, aut quod ad ludum minuendum
facere videretur. Fuerant mihi quidã istiusmodi
in rebus iampridem cognita, sed in meo casu gue modo
nunc in his suis multo expressiora atq3 illustriora visa su.
Quod si hoc illis his quarisi; ut me abste amari intelligerem, hoc ipsum quòd antea maximis officijs, et singulari
quadam observantia declarauerat, mirifice mihi unde his amis
his assequutus es. Sin vero ut dolorem meũ lenires
~~ecitus mi in dolorem eius~~
nimirus pœnas eruperit sanabile potissq
excitaret alia cura curam. scito me primũ locis literis tuis
ne mediocriter acquieuisse. Quod vero te me quaeris
quomodo hunc meum casũ tulerim: Ego mihi ipse. Si de-
sidorio M. mei, me aliquantulũ per meorum
Non animi capientia fortitudine aut Sapientia. sed
fortitudinem mortis, immanitatemq3 naturæ. declarauit
~~videretur~~ ~~fortitudinem~~. a qua primum natura ipa, non postea educatione
maxime ex iudicio meo mentis tibi abhorreo. Nec me
inquam pudebit hac imbecillo animo fuisse, cũ nõ potuerim cum virum
~~Cum sene habuisse~~ videre Cum ex ira Vera ipa
~~mihi ita quasi~~ ~~Cum ex Morte~~
qua caeteroqui insuauis mihi ne acerba ex celeritate
~~videtur~~. ne dulcis ne ita diuerim, amabilis
videbat.
Liberat. n. illum fili vinculo, cui ~~inequid~~ fides uenerisq3 sanctiat
hæc hinc nihilq3 videbam

At barbari rursus qui, Samaritani cum quis natus fuerit
quæ major est hac, propalam scripsere?
et Lacedæmone in morte. Et quis pudeat nunc errare, cui ex
sapientissimum viri suis scriptis
suis libris impietas, insulsissime persequi-
tur? quis
et tanquam oracula, quis plavita è media barbaria & impia
quis
q facilius impietas nobis inspiretur.? Lamentemur hoc sane, qui ita sunt hominum
in ore positum
animi, ut nobis
propinemur
ne nos procul a vita à pernicies vita minus damnum
vitæ nostræ mortis propriæ æstimet vita enim & mortis
ut nunquam nisi sciant. At Marcum meum ego ne
desideram & ex nobis eo
ego Marci Mei mei rationem cum
cui hæc nullo pacto fraudi non fuisse
Latebor et hinc exigi. Cum maxime nostri cives fraudes
consilia quibus
maxime opus erat valde dolebo
Minuet me mi P. Rup. nec casu, quæ
hic
Dolebo autem, non quid male cum eo & amabam adhuc
sit
patrem Cum illam non mortem sed migrationem
potius quandam et vitæ commutationem animi mei.
sed nisi potius Rup. casus cogit, quæ illius sorte
maximis quibusdam commodis est ornata.
Fuit enim vir ille tam et
veteris sanctitatis & fidei quasi exempli cum eo vetus
et animo ut boni ac fidei
nitens quæ altæ sanctitatis in affectione magnum
& omnium virtutum perfugium singulare. Cum tanto
eo consilio animi, prudentia ut in eo tota familiæ
nostra niteret. Quid? quod optimos studiosi
& mirifice educandi duci semper auctoris
& præmia? Quid quod quod bonos doctos & virtutes
studio fecimus fuit omnium & ingeniorum omnium

min favor. ~~Vt omnium vnicam~~ Vocate in deum atq; in ~~patre~~ omnes clamate. q. gratus mihi ille omnis quisq; unquam fuit. Quod si nro ego incommodo dolore uelle (quod multi boni in egregijs viris fecere) qui cū nō ab Epicuri rationibus longissime abfuere) ego nō satis usta cā dolendi videre? hominem dic nobisq; ō mihi ornamentū ac commodissimū quid illa quanti tandē videre? Quod si in rebus meis subornare, sanis consilio magistri opera patrum Amor pene dicerim pii spacia parentq; superare Vt uere dicere possim me in solatia in rebus meis diuersis in prosperis ornamentū unicū amisisse Sed nō horum omniū ea ratio est, ut mea ~~eorum~~ casum fortunam familiā ~~nrā~~ nrā ~~ruinam~~ casum ~~optima spe~~ consolet Dei, præstantissima ope consolor. illius uero fruitate & gaudeam. ~~Etenim si~~ Doleam sane atq; egrotem. ~~ut~~ faciam cū tale quid accidere aut honoris cupidum impatiens fortunæ, aut spei quarum rerū humanarū fluxarum capiunt. Mihi uero quid accidere aut quid amisisse eius amici quā [illegible] quæ consuetudinis usura, ea ~~quæ~~ nō longi temporis quam hi mihi esse post (vulgari more dicas) cumulatissime vacuare potero? Cæterum mihi ex me imo uerius ex deo ipsa fit omnia quæ mihi me omniū rerum fortunæ casūs dure asperæ dire. Fortuna uero ita ~~mihi~~ [illegible] mecum [illegible] ut eius minista veneor)

ut cū singula ppe nimium cōsimul male sibi augere mentem dicam

ē fortuna mihi amplius

mea. tum cū rationibus grauissimis inducar ne animo: ut ne
illorū quidem meminerim, aqua animo admittendā putem
& finis sciat. Nihil me nunc aqua delectat atq; meū illud
Horatianū Hoc quam sit curare te accurate
cotidie uolo. Illius uero à nobis discidium (cuius causa? quamobrē
[illegible]? Tum cū maxime grauissimè
& Homini. sine pudore & illorū uoces semp. execrari
te uidi. Et eo deducitur uita & fortunæ, ut uerendū sit, ne
propagatione uitæ, aliquas potius grauis calamitates cumulem. & q nouis felicitatibus fruendi
locus. Sed hæc fortasse sunt à proposito digressa me-
oratione. Sitne Deus. Videamus nobis. Ego nullū
unquā putaui, uitā hominum ut cæteris rebus: functionē
cuiusdam muneris sui, à natura cōstitutam esse, quā cū
quis intempon- obijsset, ut fructibus maturitas, ita illi ipsi
labori mortem q̄s omnia requies finisq; succederet. Itaq; sēl
mecū reputabam, nihil hīc homini reliqui esse, cur
in uita diutius esse uellet. Functionem porro ex officiis uita
pro- [illegible] constitui, ut à sorte fragilitatq; nec integrū esse
q̄ humanum, omnia atq; [illegible] cernat sapientem
non corpore ipso ad eius finem posse imitatione deum
Hinc similis ac uicinus illi ex solitam gloriā uitæ,
cursū dirigeremus ad quam nos natura ipsa genuit.
cuius conformatione, in optimus q̄s maxime [illegible] animi
diuinarum ingenia quæ diuinitus cupiditate mentes sunt

Tamen adiutus protegnar?
sed fac me posse
istuc amantem
sapienter: [illegible]
Deum

Quoi signis est qui tam ter ulta cõfecerit, ut eũ uiuis minime paniteat cũ multos cõfoederum consortia consolari se possit: cui legitimo matrimonio anime grauiter ad mortem, neq; illam, ut multi faciunt, miseram aut calamitosam uitã uero eũ nec mortem formidabit cum potius deo uolente ulta iniuriã aut post longũ exilium in propriã suam ciuitatem reuertetur, et (ut hoc dicam) portus quidam. Ut cõtra mortem

naturaliter cõparatus. Haec omnia cũ uere in de multos de M. nostro uenerint dicere possim

me excruciem aut me macerem? Cur cum nicam idcirco, cui nihil mali ut possim aliquid multũ hoc accidisse ut quod in uitã, ut quod spes omnes suas quae ita in Deum

fecerit. cum sim? tamen nõ uereor praesertim mihi cum nihil sim [illegible] ne quis mortem diuq; immoretur. [illegible]

[illegible] Nõ igitur mortem

est, ut ego nõ tam meã incommoda [illegible] ferre et meam felicitatem nõ tam aequo animo interpretari uideor.

Quo in Medio rudorem ut core in Veram

omni uitã cadat [illegible] Vale

meo ut his similia re[illegible]ter. Et cum summa illã scipsam praestare non potuerim ut mihi tam cara

ultro a corpore commouere, illud certe quo uolen[illegible] mortem

commodum conficere praestiti, et nihil nimis.

in appellatam multo mole oriosam [illegible] ita, ipsa uel ego praecipue quod dicere uer. maxime nõ

tentationẽ utilis.

Mem. volo m[illegible] cpas [illegible] ea animo mee [illegible] eoniss. quia per salutis [illegible] [illegible] uersabat[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

Cũ igitur M. meum ab innumeris calamitatibus [illegible] tenebris in illã uenturã lucẽ [illegible] Ego si tam [illegible] utrumq; [illegible]

Jo. bonde. dñe [illegible], oppmũ aĝa, humanis. [illegible]

[illegible] go ob egregias [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] admiror [illegible]

[illegible] proeimis ludor. diebꝫ cumulate [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

V. B. . spmo suo . S. P.

Nunquam putaui fore ut F. suauissime accideret [illegible]
ut unus meis his ut ii

Literas tuas accepi . III. idus Sept. Suo die, tristes
occupatissimus cum a me discessi. nra
cottegy nostri
quas Cottidianas nostri q tunni cum postridie id. Sed frit-
humaniter Victorius nr, quum eas nr cognitas ad me et puerum
Hoc genus scriptionis
sermones de studijs nras instituto
et ten- H. mecum ut ipse me cluenit .x. no tota ex tpe sua
fruit cum -
Cui cum de te agno tot sermones quam maxime apud
ita quod maxime optabam, de tuis rebus, et de tota tua fortuna
et de mea salute
Et igit quod magnopere hortaris cum hortaris me his
literis ut hoc ho nostrum et eruditum cetum
rem abstractis literis multa, et ex ipso ore nostro plura
cognoui.
Quod cottidianum, quod sane cotidianis tu Respondebo igit breui
literis no ob ea causam solui quam si nostri, sed ut quod
illum voluntate omnem mea atq; cotidiana ad te dem
scribi potem. Sed me qua ob ea re mea Commodum
Sed prius pauca de me dicam purgandi mei ca. Video
.x. te ex meis his te cum ego mihi nihil nouum
exciderit in mea fere natura et moribus experiendum
aliud rem accepisti atq; ego maxime. Vt quo ego maxime
angustia rei familiaris et inopia ingenij declarari potui
ea hi maxime quarda
quid dica mi franciscus ; Ego nunq ea me tam astuti
tam callidum fuisse putaui, Nec artificium aliquod nouum
aut mirabile teneam me fuisse ad fraudandos homines natum
Sed exercitationes ac exercitationes

Eas q; hras ita tempans, uel potius ita ma exponere
nerunt, ut nihil in eis nouú, nihil arte elaboratú
ñr Quid ipa uerba non ne ulgario, et como
Blatta · ὀλφη atq; adeo ab ipo uulgo ex peritus
uermiculus
i pstrimis nghis
a plinio
Unú rñ in á fatcor me magnú studiú ponere
ut ẽfficerem meá orõa ita elimare, ut nra Ede ri
fatcor nõ ita uerba; nec uerba nec mea mihi suppe
rant sufficerá; ñ animú meú ut re ipa est, declara
randú, Cetera deposita sunt

Itaq; sic mihi uidebar ad orõm attemptand, ut ea
ornamẽ orõis mei facile exspicerẽt, a tris ru
ditionis ostentationé effugerã. ut egregie me
cõsecutú putabã, si non ꝓ diendi facili. nullis
ornamẽtis cum luminibus

Sed ẽm industria ma atq; acumen ingenii, hoc mihi
difficili quod mapte curaui uolebã uel ma opõte uidisti
uel hoc fisti atq; eorũ ꝓ mihi amico prio remũciare
ut profecto hoc uerũ est. Amicus gdã amicus itaq;
graues ac mea omnia cõsilia ad te deferri. et
hoc nimiũ est quod gdã ille cũ hras meas legerem
nisi no gd sum subridebã. Qm ego me sapẽ ita uideo

Meq; ñ quod facis
ad me dare
ea ẽm ingenia, ita lux uerboꝝ illuminauit, partim ex
precibus q; sinistris operam
ma ñ minus uehq; ad me dare, nec
finiq; animo fore nec tã tibi uideor, de difficillimũ mihi
negotiolo mihi ocia uehq; ne

(uum? propemodú me puden, ut profecto, t ha n-
tucuriu ~ grú nobi illá ipt pur pané alcuiu
vbiuq; AVAPTIΦΩVHTIP. qua mihi nimpha

appicari nihil hi. modo
t Artifici

Ø cupiditate quadá, hactenꝰ occultauimꝰ, in q̄ nr culpa
sumus aliquá ea profecto ꝺ qua sit meo iudicio ignoscenda ꝺ, suauissimis
nro ꝺ hijs, fruj sine emulij fruj ꝺcupissimis nr cōcubitus
// solusq; copiat huius fructum capien //

Ø ꝺ ꝺꝺ ꝺꝺ

Nunc ḡm diligenna facilꝰ est nia, ut forte amica
ciuꝺam opa, q̄ mea nbi cōsilia nnūtiat, ut profecto
hoc uerius ut nimiꝝ hoc illud est q̄ ille dū hias ipsas
legeꝝ quidam nescio quid sibi subridebat, quoniá igit, id ꝺo
mar ut ea sibi nolebá, ut alterius indicio ut sua prudeia
cōprehenꝺi, iam mihi nec integrū nec honestū arbitror
, sinus magno emolumento autem aliq̄ percipa
nbi uiro amicissimo diuitijs me ꝺoceo. Scias igit
me omne hoc seculú nolisse q̄ eiusdi generis, optimis q̄sq;
auctoribus accumbere, quo mihi ne inuidia quadá
potius cupiditate, qua sumus occultauimꝰ, hoc humanum
Genium sint fructus optatus uoluptatesq; copia uero dicendi tam
ampli ut uix dicā nouerit, ut libros mores, cōperim, Facile ex cognitionibus
nomina imposuerit, uros illos ciceronis et cæsaris, cū his nostris Vo
raginibus et theriis seruilijs, nulla in ratione cōparādo
An his ego cū sim totus diuitijs, et quid dico totus diuitijs cū capius ꝺ nocte
surgendū sit ut his amoribus cū cibariis ocia dem, nisi
hi uideā si scarri cum nostri quādo ex hac ciuitate facile queam mihi audire uideor, tumultu
mei imitatores, ut doctiꝰ et facundiꝰ euadere

quia qdé meo iudicio ingnos
cenda sit.

i gbus primū nō diuitia
mea nūc in necessi
tate, sū totus diuꝰ.

atq; ut dicā nouerit,

nisi sua ego video
sed nihil
scneris ex recessu
tantum
Logicus
sed si hij
sunt dignum
sibi: ne mi
gn ego Logicus infimus
sum, nulla
orij longitudine

qua ego cū legerem, lutabam te declamādi gra
Ridiculū genus argumen augen' et ornare volentē
eo loco! scite admodū et Verū, et
dicto multa elegantia declamabat ardo
rem facultatemq; ingenij, sūl certe mihi
multū ostendens ad imitā gnīe possē ostēdēdo

Tu q° elegantia omnis ualeo, eo summū
ueris longitudine mihi prosē

Ubi nō moriendū dū erō alatus

Cū hac scriberem nunciatū mihi ē Francisc'
literas magno cū dolore quod hoc tempore q'annis ante
diem .n. die sūū obiisset. Magno illorū casu
et omniū studiosor' q; eorū, et cuiq; omniū q; sui, q; cuius arte magnū
desiderium relinquit, cum .n. non solū sacratissimas
cum .n. ingenij doctrinaq; liberalis
sed multo magis. humanitatis
profectus q; atq; admirabilis cumulū sapia- laudē flovebat.

Videbat q; omnia ineū ornamēta eo locau- uoluisse
atq; ultimū consecutū habuisse. nō ualitudinis
miuris morbos repositū

Videbat quod omnia, supmo acerrimo ingenio. omnium
artiū cum studio cōsecutus, et clam celauisse
principio facile cū quandā cunctus et quod nō
ut facile cuiusq; sum nō ullo modo. sed ut
ornamēto summis ēē
sed mundum ut corpus.

ut uidetur sibi dolorē
uitam adhuc

nos hic ita uerbosi atq; loquaces, sumus

ea · n · tempori
à nobis erimus ?

Cum hac scribim — Cum ea

Cum hac scribim nunciatum mihi est .M. magno literarum dolore
decem suū obijsse. id tibi pro eo ac debes, nō mediocri dolori accidisse
scio quod item studiosum omnium atq; adeo ciuium suōs. quos certe
magnū sui ei triste desiderium relinquit. Ea. n. tempori à nobis
acerbissime ereptus est. Cui ea acerrimo ingenio, summo
studio optimis artibus ornatus cum multa facile multis
Hinc ille quòd ea amisit
doctrinæ et magnis principibus numerarent.
sed ea humanitatis uoluptatisq; atq; admirabilis cuiusdā sapientiæ
unde
ut si nihil cum infirma ualetudine pugnaret
et ciuibus suis, et patriæ et magnæ ornamento fuisset
nō minimo usui et uoluptati

sed quū cum mortali conditione nati sumus, illaq; grauissima
ea morbi genera naturæ, et quæ sint grauissima ualetudinis
unde à puero timebas,

et quibus nos uerba quia

XIIII. Kal. septemb.

Ille uero et ea corporis labem, et quæ
ille quæ grauissima, ea erat corporis labes, utrumq; mirabiliter, ut pene
sentio cognoscas, quotidieq; magis ac magis ingrauescebat
unde à puero timebas, inirabescent. quem nō olim commode cum illo uisi
nū et ipse diuturno grauique morbo liberatus est. et amicis
ē restituā quā de eius ualetudine capiebant exposui.

12

Cum eram in Camporano, quo me, ut animum ex
multis meis et miserrimis curis relaxarem ad paucos
dies contuleram, Reddita mihi fuerunt literæ
tuæ, ~~quas libentissime legi. Cognovi ex~~

~~literas tuas quas ad me proxime dedisti, priorem partem~~
~~libentissime legi~~ &
~~postremam~~ illas quidem scripte

Cum essem in Camporano, Reddita mihi fuerunt literæ
~~& molestias curasq meas~~ &
tuæ, quibus meis . . . . . respondes. Eo
priorem partem libentissime legi.

Et Ris ipa nos commonebat, et ego sane videbam,
~~quo eo tempore~~ nro,
~~a me~~ hoc ~~modo~~ scribendi genere, quàm non longe abesse ab
impia superdicam eam æquum &. & ab alias
et graviores materias, optare, argumenta traducendas
Hr quod & exercis multo facilius est, in nos optime
quadrare videremus. Cum mutuo nos impias laudà
ndo, Tradere nobis mutuum testimonium videremur. Est
Cogitans commodè reddita mihi fuerunt literæ
tuæ, ~~et ut in Campor~~

B. Spino. S.

Cum essem in Camporano, gio me, ~~ut multas meas et grauiss~~ animi gra ~~ofugarem~~, ad pauca dies comiserom, reddita
exspectata diu ~~et fere~~ fōla quòd
mihi fuerūt litera nia ~~grauiter ille et mirabiliter scripte~~
exspectata' uenerūt
a quibus ~~quo~~ cognoui, quod mihi mirabiliter grauia fuit.
quia ~~eqsdem~~ ~~liberaliter~~ legi. Cognoui ~~in~~ nostram
conuersionem ~~diuinam~~ esse, ~~quemadmodum~~ ad ueram perfectā esse. Cum in ~~eo~~ modo sha
nia est ōs lis ~~aut~~ quod equidē malem ~~ut~~ uerbis ipa, ~~quod uerius erat~~ et adductus, secūdu me
uera p ny ~~tam~~ clarissime ~~tam~~ item ~~diuersissime~~ adduxi. p quapoñ nitebar
~~eorum~~ limine gressis gia
~~concedam~~, te mihi ~~multa~~ d̄no iun' concedē', ~~ut quasi~~
~~quoniam optimo affectu causa caderē~~
quoniā causa ~~caderē~~, quod ipum tamen si facile tentari
posse animaduertam, nō grauate mi dedi. et sum
amē quam inim ~~nō~~ manus ~~dig~~ mea
~~nō~~ libentissime, nō pudeo ~~etiam~~, ~~quamuis~~ fatēr, libentissime
fatus sum. Nec n tamē hoc sūt, ut eos gra cōcessus dix
dam debeam. ~~nam~~ merdisti amissas possessiones sua nua recipiēdas
Etenim quod inter nos narat ~~ut~~ Rosipa, quæ nō longe ab eius
d inopia, ~~nos~~ monebat, et ego sane videbam, hoc nos
rone nitti
~~nunc~~ scribendi genere negligendū ēt. et ad grauiora ma
terias, et eam animo ~~ad~~ tractandā. Hr quod p Gre Graco
& leuiore ~~nulgo~~ laudatū est, merito nr nō adhibere
uidebor, cū his nostris laudibus quidē nobis nullum
testimoniū putaremur. Sed "nimis multa" p Regis
ad utriusq nostri Rationes magnopere primū intellige, Videndum
nobis est, qua potissimū ratione hoc nliquid uita
nobis traducendū sit, et q gnū studiorū maxima utilis
Dr hoc cū sepe tecū agere cōstituerē, multis d causis
hic usq impeditus cū. Sed cōsilii hoc tandem fuit
animi dubii. Videor n. mihi opinionē meā

inuitabor
tragi Cantilū mū quod
p hac n nō minus quod
aliq insultas hac re
cōtentionis omnis
omittam

BIBLIOTECA NAZIONALE FIRENZE

Franciſci campani tocū audz munus (quòd (ut puto
ualde ſcit aues) principi nr Lario Taurisio detuli
doctiſſ uiro noſtriq amantiſſ. Heri cū ad eū gratulandi
causa accessissem, humanissime me accepit, ac cū Cam
d Gimnasio pisano mentio inta fuit, dicebat sibi cū
cius ſtm ſummā curaſſe rem domā datā.
facile ego sermone suos meliores principii animi ad

224. Franciſci Campani tocū (nr hoc scit aues) principi nr dem Lario Taurisio doctiſſ uiro meriz nr falsor amantiſſ, libellos curationem quam habemus Ang. Mart. Diuina- tiū pontifex, ſuſtineremus. Nam in uris dicendi munus, Franciſco cancelliario optimā spei iuuenj, nec ſolū iuuis ciuilis ſcia uerū omnibus ingenuis artibus ornato, planeq lectio pam- digno. Sed quod ad nr huam quodammodo ſpectat iuuenē, cum heri ad eū quemadmodum, meus in illum amor, poſtulabat gratulationem. Nouāq fortunatæ ex Asth. dignitatis accessionē, multis uerbis gratulatus eſſem, illud ad extre- mū adiunxi, hoc nō ſolū mihi maxime optatū, ſed cū ciuibus omnibus, tūq precipue qui cū humanioribus musis rationem haberent grauiſſimū accidiſſe. Putem. n. opprr Magnū bonaq artiū præſidiū, imo poſitū cē. Hæc ille ciuiū uoluntate studiosq iuuentutis eſt magope delectus: nihilq dicen- dū poſtea reſtat, ſe huic rei ſummā cē nūquam ſpecturū, eniteq daturū operam, ut hanc illorū expectationē nonē, nō hactenus ſolū officijs ſuis, ſed cū uberior. Quod uero ad Pisanū Gymnaſiū attinebat, nā de eo etiam ſermo inſtituebat, nō magnopere apud optimū principem ſua

ns

Hunc uenio ad Solitudinem mã! ~~ita uetere~~ tandi ~~suis~~ illa Rusticationem ut ego, ut mihi Solitudinem ~~ut~~ ut amicissimi colloqijs. anteponas? Verũ hoc fuit mihi spine. Et hic. adhuc hoc faciebat, ũ ~~ma~~ auriculis ludit

Nunc Veniõ ad Solitudinẽ mã quam iure ibi intelligo carissi mã ~~ut~~ ~~fuit mihi ita pure, ut secundũ animos, nihil ibi~~ ~~ea amicis fuit~~ : ~~[illegible]~~

multis & causis.

Communicatione cohortationis ~~ea~~ cõ. Cum nihil ipsi antiquius sciam, quam ut ea res, et pro sua dignitate splendide et pro ciuili suos utilitate commode cõficiam. ~~Egregiam~~ Egregiã principis mã voluntatem, multis in rebus perspectam facile

Itaq; quid

potuerim. Hoc. n. ignoro quam uere me aio ingenios et literatis hominibus faueat: quo ãũ studio cohortemur quoniã cõ ita magnis propositis premijs ad quoridie alicuius ridemus omne &: magnus in eius cõ, ipsi mihi cumulus accessit. omnia fore ut nolumus. Volumus.

in nolum

~~Ingenia optimus artibus~~ Nã et optimas artes, tantũ nõ ~~fouet~~ disciplina ~~Studia~~ ~~fauet~~ ~~Studia principis fulget~~ ~~fauet~~ ~~Studia~~ ~~bona ingenia~~ Et bona ingenia, nõ nõ gloria ~~ãũ~~, quã ne ~~moriens~~ ~~ut~~ ariens ~~ãũ~~ ~~ãũ~~ ~~ãũ~~

Et ea, quæ locutus est mecum Dominus meus, et studio tuo erga homines arreis - et ingenti quadam cupiditate discendi: nō mediocri me affecerunt voluptate. propterea quòd omnem in ea gradu studiorum tuorum tuā atque ratione, diligentissime mea maxime cohortatione incitatum, tamquam ante oculos homini: Multo tū mihi præclarior illa quidem ea primum videtur, quæ tuum fratrem, geminam animæ tuæ partem, et amoris tui, Sed suauitate et dulcedine plenissima itaq; illas legēs, te tibi dictare audiui. et sententias meis optimis ingeniosissimis hijs imaginibus, planissime explicuisti primum igit hijs gradibus, de quibus te, in eo gradu studiorum, in quo tu ipse tibi videris, magna cum laude non solum cum spe, sed etiam laude versaturum confidere iubes. Mihi enim, quod te libentius audiam, quā ea de re tibi persuasum sit, nec mediocriter commouere gloriā, quod uero te, tam præclara memoria et memoranda præditum: hoc ego mihi longe gratissimum fuit. Quamuis in ea nō humanitatem hanc, magis quā mihi ullum meum officium gratificā cum tū in hac ipsa provincia, ut nihil aliud, ea ipsa quidem, quæ tibi maxime propria, et nostra sunt, studia colere non desieris, quam primum liberare, ac tibi tibi ipsi primum restituere uoluisti. Quod à nobis mihi in ea re cumulatissime satisfactum, cum ex laboribus meis omnibus, tum ex litteris tuis facillime.

Nihil enim de tuis rationibus optime meritō adhuc arbitrarer, si in me unum omnia tua officia studia contulisses, nobis ut mediocribus satisfactum. Ita ex multis meis laboribus, ea per me ponitur, tu nunc omnia mea inter se, nunc cum reliquis omnibus, nunc cum ea ipsa provincia tua in primis, (et mihi similium nihil aliud) tam multa tam uaria tam magna iudicabis: Cum præsertim de omnibus laboribus meis, nostri ea iudicij, quæ plurimum ualet, amplissima, quæ maxime mihi certum est pol-

Hoc
Sed m̃ hoc uelim, mi liberales tibi cõmune
persuadeas, ne me quidé illius offici, cuius fun-
damẽtum in animo meo maximum
ex amicis iacit, cari habeam. Sed illud sane mihi
multo gratius fuerit, ut si te hoc uehemẽs liter
quod cupisti
nónullus affore possit, commoditate uoluptate.
1/2 tam. nulla
hoc
ea quidem modo gloriam. Quapropter magnum te fenus
tohus sis cæsq; paratque
eliam rogo ut his artibus
studijs q̃ diuersis, quibus omnia animi ornamenta facillime
solent
speranti, quæ
possint, si-
cum maxime uirtutes
uerum et
immortalẽ laudem.
parum possit
parvum sit
. si illa quemadmodũ se olio cãdunt cõcido ocio
perfici complectitur. Hoc
transquillo et otiosus ad tranquillum
uenerit
Quod si ei
, diuque necessarius
uel labor quidé à tam egregia laude, cuius
et difficultas quidem, sed plena
uel utilitatis
uel tam
: Sed illud cogita. minimo
quantas
animi abstinentiæ, quidem deliciæ
deniq; molestiæ curæq; omnium, reprimẽdæ abeptus sis?
Quod q facere negligerũt: dũ parui temporis molestias ut
uoluptatibus diuitiis, ut maximis iudicio
maximas calamitates, nõ ingenij modo ingenij uiros cru-
delissimas in maximas calamitates incidere. Quam ut uerũ sumat
illud nõ ita libenter audiri, quod omnia significabas te graeca
litteras odisse nõ animo adiecisse: remissius enim q̃
fraudari. Nunc hoc: ut
quod eius rei
apud uos fundamenta iecerim, ut ea mea quodammodo
agitur
sed potius: sed quod
, distaueris.

ẽ arg; m memini sr̃ pulcꝝ verbꝝ hiis mancam solutis illius lingue cognitionẽ; ~~omnibus quidem eruditionis~~ ~~ingenuis~~, maximũ hĩ futurũ ornamẽtũ, ẏsqꝫ tempoñ prope necessariũ. Video. n. quosdã ~~nostra~~ praclara hac artes ardẽ cupidine, prodierũt, omnia tanq̃ ex proprio ac primo quodã fonte à Grecia in Latiũ derivasse

Quare si me amas, in illa mea studia, quod facis amice quidẽ, et diligentiã incũbes: et hãc pro ea ac tempus est ~~quidem~~ ~~inferenda~~ ~~liberaliter~~ rẽ omnino negligenda putabis. Hã quod de musicis dum absum, exercẽdã, voluisti: nõ negligã; si m̃ hæc studia humanitatis, grauissima semper et potiora fuere. Et ẽ. n. illius studiũ, nec illi curã nec ab honestis uiris absentiã puto. Plurimũ tñ in eo temporis et operæ ponere, quibus hic ~~in~~ multo melius horũ in urbe collocare: nõ omnino profanũ iudico. Sed in his iudiciũ meũ te nõ volo. Hæc ẽ magis amo ne impulsus, et inconsiderati quidã cupiditate fauoris prædæ scripti: quàm quod te his ẏgnes putarem. Scio. n. te hæc non præcipuos autores habere studiũ tuũ qui nõ uoce sibi te doceri, sed ex exemplis mirifice et eruditis possit. Sed m̃ cũta prima hæc solo cõtra ~~et~~ diligẽti, ~~et~~ ~~pectus~~ ẽq tamẽ primo ingressu laburum quem omnibus meis officijs augendã alq̃ tuendã putarim ~~ita~~ ~~ut~~ ~~cum~~ ~~maximus~~ ~~mihi~~ ~~negotijs~~ ~~esset~~, ~~cum~~ ~~maxime~~ ~~occupatus~~ ~~et~~ ~~in~~ ~~medijs~~ ~~officijs~~ officijs mej ita primũ, hæc nõ potui Bernardo ad ũb̃ redẽti, nihil ad te literas dare quas nõ necessarias iudicarem, ita nõ molestã putare et gaudeã. Illud ~~postremũ~~ te admonẽ

Vereor ne quã in ~~rebus~~ ~~meis~~ ~~nihil~~ prætermittam quod ~~ad~~ ~~ea~~ ~~ac~~ ~~ratione~~ facio.

Meos officijs ~~ita~~ primo ~~ne~~ ~~ita~~ nihil omnino præmittens quo te alq̃ alterum uocare possim, hæc =

et ego (ne qui) nõ ab eius studiatione nõ parum abhorreã.

musica melior.

Illud postremo à me tibi petitum peto, ~~nemini esse~~
~~praeter te incuit ego suauissime et benevolentiae~~ quam
quam, qua ab ~~amicissimo et tui cupidissimo~~ abe spero tamen
ea ora ad me reportes velo.

Illud postremo erit, ut quod tum esset ~~tibi nemini~~ ~~te ignorare~~ arbitror
~~sapius in mihi dicendi intelligo~~, ea ~~omnia~~ qua ab amicissimo
tuique cupidissimo ~~expectam~~ sperare debes / ea ame omnia exspectes
magna apud me gratia ~~valere~~ tuaque nemini ~~praeter te~~, incuius ego humanissima cura,
~~sibi~~ ~~in homine~~ ~~tam suauissime~~
~~ea spectasse~~ ~~ad gratiam~~ adquiesca. Vale et confide plus omnium
optimi atque suauissimi meminisse. S. P. domi meae. F

inscribendo

Pudeam me incassum mea
non constantior
causam habere
nisi omnes neglexerim,
um occupationes.

quod cū te literis
Leto tantem
mi cernuo
ego quidē arbitror
longe ustissimā, infinitam
cū nunc
Quibus nūc ita distineor, ne uire ullas

scribendi locus nobis sit.

n. Hon. oct
apud Victorium

ego q me ponebā
te epistolis, ne ita detent post otium
nec adhuc privato, si te nunc tibi inscribendi ut potem

nō modo si mihi
tanū otij dari
ne habes, sed.

Cum n. nunc in quibusdam tibi nō ignotis negotijs
occupati sim, ne ut praeterea quod hoc unum genus, à
nullo modo tot negotijs tā
diuersis subsistere potui

doctis amicis quibusdā mōr grave nōb
ut uerendum mihi sit, ne omni-
officiorū oppriman
illud Tuum Cuius dulc. Barn. Torrens, Mel ac dulcedo mea, q
Venus amicus, cū q° studioso omnū & nit dantia

Venio nunc ad illam extra-ordinariam partē, in qua
agis de iis meis nugis, Primū q3 magnas habeo
tibi grās, quod tu non talibus ac tantis, meis nugis
leuissimas q3 ranas, nō his adductus, sed

quod mea nos hortati

Est q3 humanitatis tuae, quod in nō nihili, tāmen opera mea
ponere uoluisti, illud
praeterea ingenij quod aliter omnia & prudentis, ingenuitatis
(nisi me ego iudico) amicitiae quod quid de nobis sentiens nō reti-
uisti. Primū igitur quod hoc nūr.

scribendi locus, ū datio
ū genitiuo

Sed vere
Itaq; audi te veprobo, ut illud

Venio nūc ad eā epla parē, ingua, modeste simuli et
facure t illis meis magis inepiis ajis; In quo fore reprehio cum
Atq; ibi fane eāmmā summa diligentia et subtilitate minare-
mī ēt mihi diligēter collecta & indicata facile intelligo iudico
Sed quod id tanto solutionē
eo q; tradu verbo
egisti in fabe imelli
gerem, te mihi magis ver
eri; quā ut carnifica
illa tuu miniatu:
molestū mihi aliquā
asserere; quod tuum
adeō ut me offenderet
ut ēt ea cā paulumū
impensius te dilexem
cupim. Et si quaeris=

Deinde, Itaq; huc te para: ut q primū mihi
mihi tui promissi & solutio ero
ingua gēn nō sū magnā à me et meritam. gram mihi
prōfīcies

quod si nihil mihi hij promissi persolues animū adjicies
quod ut facias, vere te ōnī rogo; a magnifica d me
meritis, a magnā d nostrij iudicijs gram mihi
cū hac scribendi celeritate plurimū debebis,
d tuos labores quales quales sūt, perpe-
in maximis mī, cura quam maxime
absolutos q studes, ut videaris cupere.
mea.
a maximis mī curis otium.
a magnis q tuis otiosus fuerim q s

Sed
Itaq; audi te veprobo, ut illud

Venio nūc ad eā epla parē, ingua, modeste simuli et
facure t illis meis magis inepiis ajis; In quo fore reprehio cum
Atq; ibi fane eāmmā summa diligentia et subtilitate minare-
mī ēt mihi diligēter collecta & indicata facile intelligo iudico
Sed quod id tanto solutionē
eo q; tradu verbo
egisti in fabe imelli
gerem, te mihi magis ver
eri; quā ut carnifica
illa tuu miniatu:
molestū mihi aliquā
asserere; quod tuum
adeō ut me offenderet
ut ēt ea cā paulumū
impensius te dilexem
cupim. Et si quaeris=

Deinde, Itaq; huc te para: ut q primū mihi
mihi tui promissi & solutio ero
ingua gēn nō sū magnā à me et meritam. gram mihi
prōfīcies

quod si nihil mihi hij promissi persolues animū adjicies
quod ut facias, vere te ōnī rogo; a magnifica d me
meritis, a magnā d nostrij iudicijs gram mihi
cū hac scribendi celeritate plurimū debebis,
d tuos labores quales quales sūt, perpe-
in maximis mī, cura quam maxime
absolutos q studes, ut videaris cupere.
mea.
a maximis mī curis otium.
a magnis q tuis otiosus fuerim q s

Sed illud verum non loge opinione fallam, q. quod eo, ego
dolebat aperte, tamen emendatione opus. Nam ego
non id dissimulo, quin potius palam profiteor
me dolere, q. non multa, imo omnia voluntate
coram,

Quam vehementer Urbinij mei studijj, ac mei ipsius, singulariter
in nostra solitudine gratia mihi fuerit. Ego. n. ad vi-
rum, ad eū in primam accessera, ubi, ab ex-
acto Sumanier hiemis, accepi sum me ex alterā
diem discesserim. Sed ea optima me integrarat
existimatione, ut discessus interpositi spatium
existimem, ob communem ... Obiit amica
in gratiam illius suam, quam ... ut
... affectū, et observantiam mihi
... quod, utq; ea
magna gratia in nostro ... mihi
narrauit. Il dolor quando uda accetta, ne mi fosse
ea consolatum, remouerit illa potius dolorem meū
in duram tuā, tui virtutis solitudine, Rmi, quam ex
... dolentissime deplorauit. Multum mutuum mi erant
in eo viro amicitiae, Scripserā quidē pōte proximis hīs
eā graviter suū casū meū: sed tam graviter ferendū ea-
plane nesciebam. Multa mutuā sanctaq; nos in eo viro
nostra amicitia, Quę res nos admonet dolo-
re eū, qui eius gravis nosse magnus est, magna dilexe-
runt,

Dolemus tanto [illegible]

eius humanitate
ingenij magnitudine
animi splendore
magna admiratione
affecti, accidit
quidam valde mens
cogitationibus obruimur

Bor. Spi. S.

Ego am~~o te, mi~~ anima

ipso me nuo studeo
[illegible] me nuo ministro [illegible] d'ctorum
te mihi in oi gene
nã ꝑ animo
ꝑ ingenio ita me nuo ministro d'ctorũ, et
huc consuetudinis nos augeãt maxime cupi
ditate incensus cũ partim

Ven. n. dica, cu multa.

Quid illa? quam tandé me existiman' vitas. quoi le [illegible]. mi tempo
[illegible] id agam cu omnes quidã immi zona' mei appreciant
sed ut hoc tempore uitã,

---

stog amoni quidé speciosa hac causa habeo, cur illa cũ nulla profodi
in hoc [illegible] quod his tempestatibus ad ista te studia retrahi
quã [illegible] animal, [illegible], quã ꝑ sum, maxime ꝙ [illegible] ad
summã laudationẽ, nec mediocrẽ mihi quidé comparãda
[illegible] apiss. Cum sim inuitus omnis bonis artibus nihil
cuiusq; nec gloria prudo, sed nullis uel uehementissime
dica, adducerentur hominibus ad magna quadã nata uel
ꝑ se leuissime dicã naturã mea impediãtur et fata
tradidit

Sed ut
[illegible]
Ego quidé n', [illegible] cum multã te uidim', [illegible]
cũ tũ prudenti uti consilio, tũ uero ꝑ fidẽ cũ [illegible]
[illegible] faleor, quod in cũ portũ à uita
huius tempestatibus cõfugisti, in q̃ nõ solũ molestias
omnes ꝙ magna declinant, uel cũ quadã digni
tate declinans.

V. col. — ℣ Verborũ ꝛ̃ ſtrenas mihi nullo
ſpacio ñ legere facile meliꝰ ꝙ me oleũ et ſpam ꝓ
dixi, ꝙm̃ — ſanũ. n. dixi ne mihi ꝛ̃ ſanũ
probari nec ꝛ̃ ne mihi mihi videar id ſingulare, neq;
ſed ꝛ̃ profectò ꝙ cõſtat mei. →

---

hoc ed de omnib; apta et exposita ꝛ̃ ; Cuius rei ſignum
ſtrenã pro tua humanitate à mihi ꝓ cognitũ ꝛ̃ cui certe accumulatius
gratia. Vale ꝰ ſalutationes tuã ꝓ. MCIIII, mihi ꝛ̃ ſtra-
ſpay ſuith'.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

Vincentius Bor. Spino suo S. D.

Litere tue quas ad me p̄officiose scriptas suauissimas misisti duplici me affecere uoluptate, & quòd p̄spexi ex eis eruditionem & ingeniũ tuũ, & quòd te mei cupidissimũ atq; amantissimum cognoui. Itaq; te tantũ in his studijs p̄fecisse, quantũ ex ipo élegantj ac limato scribendi genere facilè iudicari potuj. tibi gratulor: alterum quòd eo animo in me sis quo ego maxẽ uellem mihi. Hec uerò putes me officiose hoc potius quàm uere dicere. Nã elegantissimè mihi uisæ sunt litere tuæ, & raræ cuiusdam eruditionis plenæ: omniaq; in eis magna industria elaborata, & cũ lectissimis uerbis, tum uero egregijs sententijs cõuestita. De illa uero significatione amoris erga me tui qd̄ dicam? quid enim mihi uel ad uoluptatẽ meã optatius, uel ad hominũ opinionẽ illustrius accidere potuit quàm ut iuuenj p̄erudito & plurimis maximisq; uirtutibus ornato, charissimũ me esse omnes intelligãt? Itam. uideo iudicaturos homines, falsò quidem, sed tñ aliquam causã habere uidebũt quamobrem ita iudicent, aliqd̄ in me boni esse, cuius amicitiam optimos & ingeniosos tam cupidè exp̄etere uiderint. Quare hoc mihi sit uerum fateor, lõge gratissimum fuit. Et quamuis nõ penitus incognita hæc tua uoluntas mihi antè fuisset, eruditio aũt & ingenium etiã p̄batũ. Nã & mutua cõsuetudine exigua illa quidem & sepius interrupta, sed tñ ex qua ingenium nõ omnino tardissimũ maiora & firmiora quædã conijcere & estimare nõ difficulter posset: & optimorũ uirorũ testimonio & in ijs Victorij mei qui uere mihi unus est pro centum millibus, cum de te multa mihi sepe narrarit atq; eo quam indicio insignis erga te beneuolentia, ut quiuis intelligeret te ab eo unicè amari: facilè cognoui & diligere etiam cepi. Acumen ingenij tui, & bonarũ artium nõ uulgarem eruditionẽ

ꝓcipue uerò animú, modestiá, q singularem mor- ꝓbitatem
Sèd tñ illa omia tanto hæ literæ expressius illustrius ꝙ repræsentãt
ut/pace illor. dixerim, antea me aedò ipse nunc demũ uidisse
putem. Sèd quòd tibi accèdit, uiro ea eruditione, tam acri ingenio
addo etiá, quòd caput é singulari iudicio, ut inmè laudando
bonã epistolã partem consumeres? Cui uerò amabo te illa
probaturú putabas, OMNI LIBERALI DOCTRINÃ TUM HAC
FACULTATE LONGE POLITISSIMUM? nã uix adducj ꝓsum, ut
ea mihj scripta fuisse crèdam. Optimè n. mihj cõscius sum, ab
hac laude tam longe me abesse, quam qui longissimè. Nullæ
sunt inmè literæ recondítæ, nó politionis doctrinæ exquisita
cognitio, uarij cũ mãsuetioribus musis cõmercij, ut undè
hæc ingenij q eruditionis opinio tibi orta sit, satis mirarj nó possim
Quod si ego ingenio quòd ꝑ mihj exiguú cõfigit lóge plurimũ ualerem,
ita tñ temporis angustijs premor atq; ita studijs ab omnj elegantia
aliens impèditus sum, ut siquá mihj studio ac diligentia mea,
dicendi facultatẽ comparassem, necessariò tñ exercitationè
intermissa excaruisset. Vetus est. Felices tum demú fore artifices,
cum de artibus, eruditis solis sententiá ferre licuerit. Sed quid
illis nunc fiet, si etiá eruditi tam facilè fallũtur? Hæc illa
tibi quidé intellego uti deprecationè licebit, quòd amore ac
beneuolentia èxcèssus, plus mihj attribuens, quam q ipse intelligas
me posse præstare. Ita n. naturæ bonitati, animiq; beneuolentia
erga amicos excellere debes, ut tñ iudicio te multú præstare
omnes intelligant, nec in re tam plana, q uel mediocriter
erudito ꝓspicua, dècipi posse tñ putent. quod si ~~eiusq; eiusq;~~
eiuspiá hoc erat, Tuum profectò Tuum erat hoc ꝓprium.
mi Francisce cuj preter ingenium uacuj q liberj temporis facultas

doctor etiã uiros adiunda, quæ omnia mihi aut nulla aut certè perexigua
contulerit, penè dixerim sustulerit, ut neve dicere possim, te huius
ingenuæ eruditionis rationem per ipsum, usum uero ac magnam
dicendi facultatem per uirum eruditissimum percepisse. Cuius quidè ego
cũ humanitate tũ eruditione aliquo tempore, frui percupierem, nec
ille sanè, ut est incredibilis quadã suauitate in hac re mihi
deesse uellet, hanc tam insignem felicitatem, fatũ quoddam
meũ singulare, ut misere potius ne calamitosum, hactenus subinuidit.
Sed nec ego egregiè ineptus sim qui de hac re laborem. Et cum
tacendo errorem tuũ si nõ augere, at certè alere facile possem
inanem hanc opinionem quam de me concepisti, scribendo in
discrimen adducã: quam ut falsa sit uerã tũ esse ut saltem
ita uideri, nõ uerebimur recusauerim. Nescio nescio quomodo fit
ut ad laudẽ omnes natura ducamur, tantumq; abest ut nostra
nobis crimi patiamur, ut ea quæ procul absint nobis attribui
poptemus. Quod ipsum mihi interdum maximo augumento fuit, uirtutem
toto pectore expetendã esse, cũ eos etiã uiderem, qui uirtutis uim
moribus assequerent, opinione nihilominus ne fama uirtutis magis per
delectari gloriaq; eius quæ semper uirtuti comitatur ingenij cupiditate
teneri. Itaq; etsi me licet ut tibi doctus sim, at etiã si ita uis
doctissimus, dummodo si me amas, illud uideas ne me
MAIORIBVS ~~contrarias~~ comparas. Fuerunt nanq; illi quidam rudio
ribus scilicet studijs litteræ ne barbariæ adhuc in regno literario
dominarẽtur, præcipue inepti ad dicendũ nec satis his humanioribus
literis et politi. Sed hac tua mors me incautum esse putato,
illud nunc uerissimè dicã edisseã mihi tuã ~~mortem~~ mirifice
probari ut in his studijs, sine quibus equidẽ uitã ipsam

insuauem ducerem, una uiuamus, atq; ab eis hoc tempore non
aliquá modo ingenij laudem, quá totá libenter abiecerim, sed
magnas quasdam utilitates atq; adeo saluté ipsam petendá intelligam.
Quòd uero me etiá ad scribendú inuitas, hoc mihi ne mirabar
etiá quátú fuit. Nam bene exercitationem semp iudicaui
frugis studior. ubemimos posse, & ad eloquentiá comparandam
omneq; fere doctrinæ genus omnio alio studio atq; industria
multis partibus aptiorem esse. Itaq; hoc ipsú quòd ame tanta
cupiditione flagitas, scito me in nó minimj beneficij loco ponere,
Et nisi pudor quidá meus hactenus obstitisset, hoc multo ántè
abste petiturus fuerá. Sed quoniá incommòde insperanti accidit,
ut te ducem & auctorem studiorú, quem maxime optabá habes sim
mea culpa nunc fuerit si te dimisero, & nisi hanc occasionē qua
nulla melior, mihi certè gratior umq; reperietur, urgebo.
Tu modo uide ut scribendo par mihi esse uelis: Et si enim uix
satis temporis habeo ad negotia necessaria obeunda quidquid tri
eripere potero decretú est apud me huic exercitationi destinare,
& quòd mea spe libentes facturus eram, nunc à te provocatus
faciá etiam studiosius. Abste uero magnopere peto, quòd frugi
humanitate tua, te omnino facturu cósido
Vt beneficiú uerbis initú dudú mine re comprobes
Vale & in maximis his calamitatibus ualetudinem tuá cura.
Florentiæ IIII NON. SEXTIL. MDXLV.

VIHC BORGHIHVS SPIHO SVO S.D.

Literas tuas accepi III idus Sext. à Victorij puero cũ casu essem occupatissimus. Incidebant. n. in dies festos collegij nostri q futuri erãt postridie ID. Sed fecit humaniter ipse Victorius q me statim conuenit. ꝛ nõ minil temporis mecũ cõsumpsit, cũ sermone de his nostris studijs instituto: nihil nisi & tua industria animiq ardore ad optimas artes loqueretur. Itaq quod maxime optabã & tua erga me uoluntate, ex illius litteris multa, ꝛ & tota ratione studiorũ tuorum, ex ipsius sermone nõ pauca cognoui. Est igitur quod magnopere læter, ad honestũ hoc ꝛ eruditum certamen abstr~~a~~ocam quocaij, in quo ut uideo, nõ tam ingenij ꝛ eruditionis, quam amoris ꝛ benevolentiæ est inter nos quædam quasi contentio facienda. Hõn. uereor ne in hac re, mutuæ tibi respõdere nõ possim, aljs rebus omnibus inferiorem me esse atq abstẽ ꝛ prudentia ꝛ doctrina uinci equanimiter patiar. At de amore ꝛ studio erga amicos nemini ꝑfectõ cõcedã, quod si industriæ etiam ꝛ elegantiæ certatio inter nos esset, quamuis in eo certamine duriores multo: meæ partes futuræ erant: nõ incommode tũ hanc mihi ingenij palestram oblatã arbitrarer, cũ exercitationis huius scriptionisq infelicem laborem: utilitatis ꝛ delectationis eius quam ex discendo caperem maximis cõmodis compensarem, atq in dies fieret tua eruditione politior. Sed uideo hoc loco quid dicas: nempe ME HALLVCINARI ET HOC QVIDEM MINIME FERENDVM ESSE. Ego uero uehementer abstr~~a~~eo peto. Primum ne aliud iusserim esse uelis atq quocam tuum, ut cũ ãte & quam comiter benevolæ acceptus sim me tibi parem, si modo possim gratiam referre patiare: Præsertim cũ id tuto facere licerat: nihilq minus uerendũ sit quam ut in assentationis crimen incurrã. Deinde ut si magnis quibusdam

rationibus adductus de te fuit debuj optime semp existimauj
nō dubitas putes me hac de causa grauius accusandū. Vere. n. dicā
mi Spine tu porrō in optimā (ut facis) partem accipies Te mihj
in omni genere iocundissimū esse. Vā q animo isthoc tuo mirabiliq
minifice delector, q amicitiae nrae fruendae cupiditate cotidie
magis ac magis incendor, partim ingenuis illis studijs euocatus
quae sunt tecū mihj communia: quę quidem ego iura summae
necessitudinjs esse duco, partim quōd te ꝑ speciem aedicio multum
valere. Cuius rei quandoquidem apud te fe testibus utendum est
ne hallucinarjs me dicas, fidem mihj faciebat, quōd optimis semp
q gratissimis authoribus neglecta barbarorum inscitia opā dederis
nec ab alijs quam abiꝑis quam philosophis parentibus solidam
morū q naturę cognitionem petendam putaris, nec etiam politiores
q elegantiores authores, q si elegantissimj illi erant, tractare
aggressus sis, quo grauiorum artiū doctrinā floridiori hoc
genere studiorū cōdires. Quare si studiorū tuorum me tibi sociū
adiunxissem, presertim à te tam honorifice inuitatus, nō modo
magnae mihj utilitatj, sed etiā quodammodo glę fore uidebar.
Atq huius rei quidem, speciosas has causas habeo, sed illam
ꝑfecto iustissimā quod his praecipue temporibus ad clarissima te
studia vtilissj quando ferē inuitus nra omnis bonis artibus
cursumq glōe relicto, aut sordidis negocijs aut indignis (ut le-
uissime dicā) natura nostra uoluptatibus penitus se se ēdidit
Ingua quidem re cū multū te uidisse prudentissimoq consilio
usum intelligo, tum uero felicem fuisse fateor, qui in eum potissimū
portū ab huius uitae tempestatibus cōfugisj, in quo nō solū molestias
omnes cum magna delectatione, sed et cū aliqua dignitate

declinares. Hæc.n. adeo misera nostra hæc ætas nec ita homines
exculti ingenijs iniqui atq; infesti, ut nó adhuc suus quidam
sit uirtuti honor. Hæc cú omnibus exposita & acta essent existi-
mare & tua prudentia debebas mihi & cui certè acumé attribuis
plurima & explorata & debere, atq; tuum à illud HALLVCINARI
mihi ipsi tua opus fuisse. Quod si & ego hac in re deciperer,
nó.n. tecú litigare uolo, postremo hoc te rogatú uellem, ut hãc
mihi errorem eripere minimè curares quando ego te de meis rebus
errare, ita nó molestè fero ut & gaudeam. Sed mittamus obsecro
has ineptias quas equidem, ~~omnisurus~~ liberter omisurus eram, nisi epla tuæ
partem quam lenter & bauerá, relinquere à ἀναντιφώνητον, tuque fugisses.
Nã in cæteris mihi peregregiè satis facis, atq; in eo præsertim
in quo significas in illa epla officij totius à te quàm ingenij partes
esse susceptas. Hæc uerò causa erat cur in hoc mihi & suadendo
tanta cótentione laborares, nisi fortè adeo tardum me
natura censebas, ut nisi à te admonitus intellecturus non
fuerim, quod me tam & effuse laudabas tantaq; in me omnis
generis ornamenta cógerebas, officij esse omnia nó ingenij.
Vnú est in quo (fateor) parú uidi, & in eo deceptum esse & pudet
me pudet. Etenim cú illas literas (ut m. qdé uisus sum) sic
temperassem ut nihil in eis admiratione dignú aut maiori aliqua
cura elaboratú & elucaret. Verbis præterea usus essem penè
cotidianis, filum postremo orationis adtribuissem cũ ab omni
apparatione nudũ, tum quod simplicitatis plurimũ ~~corrivat~~
& cum imitudinis minimú haberet, facilè speraui fore, ut artificiũ
meú illud singulare uidelicet & propè incredibile, q ego mirum
quãtũ ualeo, ita dissimulare ut nullũ mihi à te piculũ esset

Cú itaq; me bene astutú existimarem, ecce tibi occultiores opes
atq; intimæ meæ artes omnes àte patefactæ sũt. Hũc igit' quoniá
diligentia factũ é tua, uel forte quod uerius tuto amici opa qui
mea tibi cõsilia renuntiat, q minimú hoc illud est quod dum tuas
legerem quidá nescio quid secum subridebat, sed siue alterius indicio
siue tua prudentia hoc certe quod maxime celatú te uolebam
pspexisti: iam mihi nec integrum nec honestú arbitror huius insignis
eruditionis uiam, atq; tibi, amicissimo diutius deberi. Scias igitur
me hoc politissimú dicendi genus, quibusdá optimis authoribus
summistas appellamus acceptum ferre, quos hactenus uobis nõ inuidia-
sed potius cupiditate quadam occultauimus. In hoc si cuipiá cõmisi
mus aliquam ea pfectò est quæ sit meo iudicio ignoscenda.
Quis n. suauissimis his delitijs sine emulis fruj, solusq; tantæ
copiæ fructũ pspexit nõ discupet? Etenim cum sint eius modi
opifices uerborũ atq; ut ita dicá λογοδαίδαλοι, ut ijs etiam
quæ nunq; fuerũt nomina imposuerint, copia uero dicendi
tanta ut libros modos cõfecerint pte existimare potis nos
hic ingentes uerborũ ac sententiarũ thesauros hauriri, ut nulli
dubium esse possit Ciceronesne uestro an Cesares cú his nostris
lepidissimis Rosarijs, Violis animæ, Vorraginibus, Fabiemis
Herici hormilijs, nulla tñ ratione cõparandos. In ijs ego cú sim totos dies
n quid dico dies, cum sæpius d nocte, atq; ipa quidem media
surgendum sit, ut his amoribus nostris opam demus: mirum
hoi uidetur, me tantá in studijs πρωτοπλῶ feciss, quantam n
tu dicis n ego mihi psuadere facile patior! Atq; utinam mihi
ausculta uelles, Profectò breui efficerem ut non iam
(mihi credes) uideres tibi difficillimú rescribendi locú reliquisse

nó ꝙ ipse literas ad me dares. TANTA LVCE VERBORVM ILLVMINATAS
PARTITIS EXPRESSISQ. SENTENTIIS ORNATAS, meministi reliqua:
quæ eo loco scite admodú a venuste declamabas credo ut facultatem
tuam expirem, ut certe mihi quid in eo genere posses ostenderes
Neq; hæc video, sed de tanta re seuerissime tecú loquor.
Sed nolo de his plura dicere, ne me putes de mdustria insenbendo.
esse longiorem quo aliqua saltem in re tibi erestem.
Cum hæc scripsissem nuntiatú est mihi Franciscum medicem
magno literarum damno diem suu obijsse, quod tibi ꝙ eo ac debes
nó mediocrem dolorem allaturum scio, simulq; studiosis, atq; adeo
ciuibus suis omnibus quibus certe magnum sui reliquit
desiderium. Eo.n. tempore acerbissime nobis ereptus est
cum ea acerrimo ingenio summo studio optimis artibus q̃ secutus
esset, ut facile iam indoctrinæ principibus numerarretur.
Huc adde quod ea apud omnes humanitatis ꝙbitatisq; admira/
bilis cuiusdá sapientiæ laude floreat, ut ꝙ fecto ciuibus suis
nó minimo presidio, patriæ et ornamto futurus esset. Sed qm
omnes mortali conditione nati sumus, illiq; preterea, ex erat
corporis habitu uiriumq; imbecillitate, ut quotidie magis ac
magis longe periculosissimo genere morbi, quo iam inde a puero
tentari expectat, intabescere, nó omnino inconmode cú illo
actú putemus, nam ꝙ ipse misera ægrotatione Liberatus est,
ꝙ amicis molestia quam de eius ualetudine capiebat eripuit
Vale. xiii Kal. Septemb.

Cũ essem in camporanò, quo me ut animũ ex urbanis molestijs paulisper reficerem. ad paucos dies cõtulevam, redditæ mihi fuerũt litteræ tuæ. quibus quod mihi gratissimum fuit cognoui controversiam nostram, tandem diremptam esse: trẽs prudenter ac modum ut ego iudico modestè quidem ac benevole certe secundũ me cumulatissime decreuisse. Et si callide eo loco mihi persuaderi nitebaris honoris mei causa primũ te de tuo iure concedere uel dissolute potius optimam causam deserere, planèque prodere. Hoc totum tam si nullo negocio tentari posse animadverteram dedi tñ manus nõ gravatè, ac hanc ame gratiam inire quam te velle videbam libentissime passus sum. Hoc.n. tanti hæ nostræ nugæ sunt, meo quidem iudicio, ut cor. gratia cõtentiosius digladiari deberamus, atque hanc sut sic dicam paulo ineptioris officij possessionem omnibus interdictis defendere. Etenim quod internos siccat, ac cõtentionis illius insulsitas admonebat, ac ego sanè videbam hoc nostro pene puerili scribendi genere. supsedendũ esse, ac ad graviores matrias optatum argumẽta traducenda. Verendũ.n. magnopere nobis erat, ne quod de Græcorum levitate vulgo iactatũ est merito in nos quadraret, cum nihil aliud his nostris laudibus, quam mutuũ nobis testimoniũ commodare videremur. Sed nimis multa de nugis

Francisci Campani locum si hoc scire aues. Princeps noster detulit LÆLIO TAURELLIO viro optimo atque doctissimo ac mihi (ni fallor) amicissimo, Addidit etiã libellorũ supplicũ curationem quam hactenus Angelus Martus Asisinatiũ episcopus sustinuerat. Nam suis dicendi munus Francõ filio cessit, optimæ spei iuueni: nec solum iuris ciuilis scia, sed omnibus ingenuis artibus ornato planèque Lelio patre dignissimo. Sed quod ad res tuas

quodammodo (etiam) puto, cùm ei ad eũ quem admodũ meum erga illum studiũ postulabat adijssem, multisq; uerbis nouam illi dignitatis fortunarumq; accessionem gratulatus essem, illud ad extremum adiunxi hoc nómodo mihi maxime oblatũ, sed et ciuibus omnibus, ijsq; precipue qui cum humanioribus musis rationem aliquam haberent, gratissimũ accidisse. Putaue. n. omnes magnũ bonarum artiũ presidiũ in eo positũ esse. Hac ille ciuium uoluntate studioq; eruditorũ uisus est magnopere delectarij, mihiq; dixit uel recepit potius, se huius honestissime causæ numq; defuturum, enixeq; daturũ opam ut hanc illorũ expectationem nó tueretur solum officijs suis, sed et uinceret. Quod uero ad Pisanũ Gymnasiũ attinebat (nam & eo sermo erat institutus) nó magnopere apud optimũ principem, sua cohortatione opus esse. Cum mihi ipsi e antiquius & pro certo sciat, quàm ut ea res splendide pro sua dignitate, & pro ciuium suorũ utilitate commodè conficiatur. Ista quamuis egregiam Principis uoluntatem multis in rebus antea perspexissem: nec. n. ignoro quam uere & ex animo ingenijs a literatis faueat, quo aũt studio doctissimũ quemq; ex omni italia magnis propositis premijs quotidie ad se alliciat, uidemus omnes, magnus tamen eius oratione spei mihi cumulus accessit omnia fore ut uolumus. Nã optimarum artiũ disciplinæ studio & authoritate principis fulte incredibiliter floreat necesse est. Et bona ingenia nó gloria solũ, quæ una artes mirifice alere cõsueuit, sed maximis et facultatibus, plurimisq; (ut sic dicã) inuitamentis excitata hæc doctrinarũ studia tota pectore complectetur. Porro aũt quod ad doctores eiusq; scholæ magistros attinet, Mihi nihil mutatũ est, sed in suo quisq; munere, et hoc anno permanebit

mercef tantú annua nó nihil auctaeſt: idqꝫ ſtatuiſſe Principem
& Campani ſententia dicũt cuius poſt obitum ipſius manu commentaria
quędam reperta ſũt, in quibuſ eius negocij capita diligenter ut ſolebat
accuratèqꝫ digeſſerat: quæ omnia authoris causa vata ẽe voluit
ſſuius rei nó Lelium ipsũ authorem habeo, ſed alios nó ita facetos
Sed tú est eius generis ut nó uiderer à dnwatoy. quod aũt ſupioribus
Literis, presensqꝫ postea accuratius tecũ egi: teneri me ingentij cupi
ditate uidendi tecũ, uolo ita accipias, ut id quam maximo commodo
tuo fieri cupiam. Itaqꝫ solitudine tua, ũt rusticatione potius ꝑmi
soluto libereqꝫ animo fruere. An uero me adeo abomni humanitate
alienũ ~~orationibus~~ a rationibus meis amicã existimabas, ut te
à suauissimo hoc liberato ocio commoueremꝰ quod nõsũ ego nescius
quam iucũd tibi carissimũ ẽe debeat! quin potius si hic nobiscũ
esses extruderem te ꝑfectò, quò te a abbis quæ tibi esse molesta
intelligo: a abalijs quæ si uideres multo molestiorem futura eva-
eriperem. Atqꝫ utinam, iterum utinam idem mihi liceret quod tibi
ut hinc quam primũ euolarem, a quod clarissimi uiri longæqꝫ sapientiæ
principes fecerunt, in uilluleis meis uiuerem, Et ibi cũ amenitate
locorum, cæliqꝫ lenissima temperatione, tum uero sapientium me
libris atqꝫ inuentis oblectarem, quas ego multo maximas delectationes
semper duxi. Sed gñ, legibus mis ~~ita~~ comparatũ est, ut id magis
ostendũ quam sperandũ sit. Profecto quoad potero in hac turba
(si ꝑmitis loquũ uolumus) ineptiarũ: Cum meis me libris dlectabo
animo æquo: a in his mihi tuas ripulas, fluuios, soluasqꝫ cõstitui.
Et ita præclarum mihi ad omnem fortunã remedium comparabo,
a honestissimo ab his curis a molestijs abeuabo. Fructus aũt quos
ex presentia tua uberrimos dbuerã, hos ex tuis literis paulo forsasse
minores, sed tú iocundissimos capiã tuiqꝫ desiderii hac potissimum
ratione leniebo. Cura ergo si me amas ut crebras ad me literas, neqꝫ quasdã
longissimas poteris mittas xviij k. octobris Florentiæ

Vincetius Bernardo suo

Valde ijs literis, quas nouissime ad me dedisti perturbatus sú, his. n. certiorem me facis communem prem MARCVM (quem profecto tu scis quàm amem, at quàm multis de causis id ei debea; Soc equidem intelligo) in longú, et cú sahs, grauem morbú incidisse. Et cú multa sae in re, me in summa dubitationem adducat, tú uerò senectus spem mi salutis eius exigua facit ualde debilitat. Puto cú ia ad [um]xx. annú uel proxime accèdere, ut (quòd magis credo) hunc ipum annor. numerú excessisse. Deus cú nobis (uelim) incolumem prastet: uideo. n. illius interitu familia nostra, atq sane (ut ita dica) reimp. maximú damnú esse fatturá: quam ille summa quidem prudchia non minori certe probitate plures annos administrauit. Tú uero et amici officio functus eris mihiq sine iucundá, per grata m rem feceris, si quotidie quo pacto sese habeat diligenter ad me perscribes. Sed cú medicus sit uerit. paulo ex diligentius. Incredibili. n. sú sollicitudine d salute eius. Sed gd dica de Agapito meo. o rem acerbá. O ptimú adolescetem ea humanitate, ille studio, illis moris, a nob in tpo etabis, atq adeo optima spa fuit indigenissime eripi? Et sane cú meu tpo tempor. mea infelicitate singulares q miserias reputo, nec non casuscos gd. irreq cicle agitamur complector animo: nõ omnino pessime actú cú illo iudico, simulq paulatim in ea cogitatione adducor, ut uere á uetere comico mi fatear, illud dictú esse, putem, op etiam Deor. Nisi. n. a bonis mihi uidet aut felicitate aliqua discedere, sed singulari dei mu munere ab his calamitatib. eruptus esse. Sed hi, ut hec uerissima sint qui possim interea nõ commoueri, cú ille me pene orbatú esse uidea, ergo

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

ora mihi summa promiseram? Hoc in sanè dubiū unquam fuit, (5,
uita, qua ille, sigs alius, erat dignissimus longior contigisset, quin
egregiā spem, quā de eo conceperā, facile superaturus esset. Ego. n. ad
optimā institutionem, naturāq; eximiā bonitatem, incredibilem animi pro-
bitatem adiunxerat, ingenij uero uim tantā, eamq; ad uirtutem indoles
ut nihil mediocre ab ipo expectari deberet. Hunc ergo tuis amen cū Sabra,
non doleas cū amiseris? Sed nolo plura dicere ne exagitem ipse loquendo
dolorem meū. Hoc tm adda, nihil in hoc tempore grauius accidere po-
tuisse, quām duo duas, licet ætatū, in ḥ diuersis à cunis æque caros,
in eā salutis dissimen adductos esse, ut spes unius præcipua sit, alterius
nulla. Venio nunc ad reliquas epistolæ tuæ partes. Fasciculū tuū
curaui diligenter, et lras singulis q̄bus erat inscripta reddidi Scorsū
præterea Stephano. Tu uero prudenter quod adamiū rerum illū cius ge-
neris lras dederis, et cū tibi erit commodū, si adeū in eandem rationem
rescripseris, in rem longe gratissimā facies. Quod aūt in tribus tuis
mandas, ut cū primū q̄ncas occupationes licebit ueniam, tibiq; ut puto
in omnibus facia satis. Ego sanè ualet: nā cū superioribus diebus Prati pro-
fecisserer Clementem uidi: qui quidem tam asseueraster, in se aliquid ad le
scripturū receperat, ut eū postea neglexisse ualde miror. Sed hī curabo
ut scribat omnino aliquid. In extrema pagina epta quam exoro, quid
commune animi ex in eis VICTORIVS rr. agat. Cū esse pauis
abhinc diēb. in Camporano, ille ad me uenit, ex ferò .11. H. meū in
hortis fecit: cū interea nihil mihi et studijs meis, idq; familiarissime

loquerentur. sbi inter loquendu (ne sit) opportune ad illa περὶ τοῦ συντάγματος ἐκείνου mentio facta est, ut tu ego loci nactus optimi- lundi: illud à studiosis omnib. maximeqe efflagitari diceba', atq; eo guidem studio, ut quo pacto eis ultra deberi posset nō viderem. at ille mihi asseruit absolutū iā esse sēq; ei paululū perpolisset, forsq; datur. pcturum et Hic ne expectes dū diua' tibi, quam ei sortatus sim, sed et rogauerim ut ad id, quod sua sponte faturus erat, aliquid (si fieri posset) mea causa, celeritatis adderet. Suis n- huius rei cupiditate mea' et quam superiorib. temporib. ad hos comentarios edendo exactorem. Ille hī ita mecū egit, ut eo mī fidē fecerit nos eos propediem esse visuros. Et guidem nisi me ingens φιλοπεπεία fallit, ita in omni genere perfecti ita q; elegantes exibunt, ut nihil dici possit supra. Ipe ualet, sibiq; me p. s. adscribere uolui. Ego sane ei illo, quo d' integra die morder. uelemeter deleo, multo rarius quam uellem esse possū, interturbatib. molestijs illis occupationib. ingb. ut consuuit est ibus. Sed ei accidit, ut comodo eius fieri possit eius humanitate et sapientia paululū guidem sed augdiū. suauissimeq; fruor. Cane. n. putes quicquam illo fieri posse mitius, quicquam humanius, addo et quicquam doctius. Sed haec nota sunt tibi. Angelus fr', ut proxime ante scripsi Praeti Quaestor profectus erat, sibiq; (quod te gauisurū certo scio) calu salubernimū nactus est suauq; valetudinē valde aptū. qua ille renus uel potius nulla, multos iā annos est usus. sibi igit' erit usq; ad Cal. Sextiles. go ut à me tandem aliquid dica' praeter omne' opinione' et cōtra' voluntatem meā munus docendi suas suscipere coactus sū, ijs hoc à me agnis

iuni (ut dicit) contendentibus, quib. mihil negari potera ita q iniuriis. mis
Cicerone interpretor, quod quidem in molestissimis accidit, non ob ea
rem solu, quod hoc genus studior, pre se multis hominib. odiosu est
Veru & multo magis quod ab ingenio mea minime abhorret. Hoc ipsum
in ea solu ratione leuiter fero - quod fere fere, ut optimis gratissimis q
iniuriis, ne mihil mea opera profuturus sim - quod si acciderit: profecto
omnes labores meos, lucubrationes meas, quid aliud? quid? Et. Sodales q
mihi Marci facellu procurabant ob Exilio reuocati sut. cuius fam
in perate mutationis caussa ignorat, hoc tm constat: in Pontificem et
optimu principem nrum, magnis contentionibus agitata esse. Illud pra
terea fugerat de te scribere. Paulinu not ad IIII Cal decembres
esse. quod tibi credo molestu erit. Preter quam. n. quod nos
singulari amore complectebat frugi homo erat ad multa q utilis, et
quod in eo genere rare est, peringenious. Tu interea valetudinem tua
cura et a me breui bonis uerioribus expecta. Vale Florentiae
XVI. cal. Jan. M. D. XLV

Scripta epla, litera not Mediolano allata nil hoc exemplo, MARCVS
NOSTER OPTIMVS ILLE PATER TANDEM FEBRIBVS DE-
SENTO
VOB CONFECTVS NOBIS - A D. III NON. DECEMB. DECESSIT
TANTA ANIMI CONSTANTIA EAQ SPE FVTVROR. ET DEI
BONITATIS VT TVM DEMVM VERE A MORTE EREPTVS VI-
VERE CV SUPERIS VIDERETVR - Hoc tam acerbo tristi nuncio allato
ut ne cogitare quidem ita animo consternato sim ut mihil de-

pra. acrymis. sentiam passim. O fallax hominū spes. fragilisq; fortuna! Sed plura non guro. Vale.

V. B. L. Q. S'AL.

Ego vero mi Laureh: non mediocriter (quod quidem ipse quanti ex tuis literis perpendi ego) firmare (medebaris) sed multo melioribus fulci quòd ad Vrsum profectus es. te videre non potui. Etenim si brevi re et ipse (ut scripsisti) percurres, incredibilem in voluptatem afferet quarr cas ac mentior saepius saepiusq; velegi: quod in legendi meū pene oblitus sum: quam obsecro te iucundior gratiorq; accidisset presentia tua! Adeon hominē esse infelicem aut infelicē quemquam, ut ego sum. Sed hi soci unū in hac mea molestia, no incommode venisse puto, quod uidisti in hoc huc itinere, multas viasq; incommoda deuitasse, et comitis sabuisse ut aptos sibi: hi et valde iucundos. Et certe (ut vere dica transitus Alpiū, qua Boemiam Florentiamq; interiacent. Boemiane à Florentino agro, aquarū diuortijs diuidit. eo praesertim anni tempore longe difficillimus est. molestiarū plenissimus. Sta hoc ipsum et primo, magno damno stetit cū hi rationis suis perutile fuerit, (nam hanc iucundū non arbitror) adeo voluptate praesentia tua carruisse nolui: ut et commodis tuis velim vere gauisus sim. Ja vero gaudeo me fortasse esse putes, tibiq; quod tam absens potero ac cogitatione gratulari, quod ad me scripsisti tibi et huius itineris suscipiendi, et in vita urbis luce videndi auctorem fuisse BEMBVM tuū. in cuius fide ac tota tua Familia ita prudens sit

(Hunc.n. sibi ex Amplissimo ꝯsilio patronū acceptauit) nō uerò hūj
amicissimū esse, sibiq; examino bene cupere certo scio. Nec dubito (ame
quin saepius cū illo sis, atq; hoc tpem sibi (ut uerū fatear) subtraxeris.
Hic.n. cū ita genere nobilis sit ut paucos pares habeat, ita uerò ab
omni eruditione politus ut fere neminem: atq; ideo iure optimo Lumen
quodā uirorū tempora appellari possit: uidere te ex clarissimis uirtū
miriadibus, quotidie et eximias delectationes et mirabiles utilitates
hauire. Sed de his alias. Nunc mi Laurenti, ex ueterem nrā
cōiunctionem exacto reperire nō necesse putem (et re uera confir-
mata ea amicitia multoq; amore plurimis in rē. perspecto, hac ue-
strae commemoratio superuacanea uideri possit) dica tñ aliquid, nō
tam commonendi tui cā, quam quòd me saepe et cogitare et loqui de
amicitia nra delectat. Tu scis, quòd cū primū me adhuc familiari-
tatem adiunxi, et mirifice amare cepi: adductus non modo nobilitate
ipa et urbanitate quadā mor, uerū et, ingenij praestantia et plu-
mor uirtutū ornamentis. Cū uerò postea, et communib. studijs, qua non mi-
nima uim sit ad uoluntates copulandas, et consuetissima consuetudine, aucta
sit amicitia nra: postremo accesserit (quod ego p magni aestimo) signifi-
catio
uoluntatis, hui erga me benuolentiae singularis, quam ego non minus ex hu-
ius uultu, quam ex oculis et fronte ipa (ut aiunt) perspici potuisse.
Hoc ipsum tibi exploratū esse uehementer cupio, meq; tui studiū esse ut
non minus proclive tibi de me, quam de te ipo polliceri uelim. Sed
hoc melius cumulatiusq; ipsa praestari, quam uerbis significari uolo.

Nunc quod ad me attinet equidem valeo, et quoniã ex inscriptione epistolæ intellexi te in ea opinione esse, ut putes me adhuc rationes nummarias domus tuæ curare, scire te volo, pratenitis comitijs meis (ita conuentum illũ celebrem priũ nostrum appello) me abijs molestijs tandem eripuisse. Itaq; nunc à sordidis illis occupationib. liber cupidissime ad studia illa me retuli quæ te magnũ autore iã pridem arripuerã. Nostri genus. Quoniã uerò mihi eam operam huã studiumq; benignè polliceris: illud hoc tempore oneris tibi à me imponi æquo animo patieris ut cũ commodo hoc potueris Amplissimũ CORTESIUM eximium familiæ tuæ decus meis uerbis plurimũ salutare iubeas. Addetum eòdem BEMBUM meũ si aut tibi uel leuiter notus ãt fuissem, aut non eius magnitudinem detuerer. De obitu communis utriusq; patrui Marci puto te à tuis certiorem factũ, Itaq; cadere magnũ existimo animo dolorem. Quod mihi ex usu uenit, cũ uestris sanctitatis, et summi consilij uiri tum mihi tibiq; amicissimũ cognoui. Sed hũ non dubito: quin dies ipsa, sed et multo magis ratio, hunc luctissimũ dolorem tuũ aut sanauerit aut certè magna ex parte leuarit. Quod sanè cupio. Vale mi Bibi P. S. D. Tu mi. L. cura ut valeas et me quod facis ama. Florentiæ ex Camporano. XV. Cal. Jan. M D. XLV.

Ego uero te libertinæ agam? semper quæ iudicauí, ~~me~~ ~~aduc~~ o et
sal? ô cá te amaui fuit aũ tempꝰ ~~me~~ á te dissentí, magnu
te nõ ~~et~~ silentiu, qui mãdum tuor, idq; te puto q; ne
eum.

~~Ita qe putaũ á te dissé~~ ini ea mihi ecõi

Itaq; te fili nõ mediocriter admonuí ut putares ci plenũ ad te
scribendũ id abstinendũ esse, prius q; iudiciũ de uolumine meo
fieret, in q̃ uereor ne illa grauiora pudeãt Aristotelis
et ne nimis diu ἀπήκριτα, quibus tu nos iudicio donaremur
uenerit q; mihi in mentẽ nos meosq; edere
q; putem adhuc nimis esse agendũ. Sed cognito ingenio, quanta
industria figuras à uerborum nexibus abstrahi, cõsulere uoluerim
sed hæc in lucem. Cic. quæ nõdũ omnino et quæ ornamenta
uirtutis, matronæ, dicat nõ uereor, q; altamen ornamenta
mul, uiri q; apud Cic. plenum et eruditum, grauem, uirum, et
itaq; te etiam atq; etiam amarem q; mihi quidẽ probares, sed
hæc nihil prohibet, ornationis est adhuc
scribere uel potius dictare de Etymo
itaq; nihil scripsi legi, nõ solũ ne uidear semichara me mea nõ gnauiter
sed quod mihi et animus additus, q; cũ ~~antea~~ primum mihi
tam alienus longius ne uelim.
Ita nõ putas me in hoc opus, gratiam quidẽ ... ituram

Ego n. femini ipsum, et drahimus, tamen gluxi mare pu-
puto. Solum n. cū in in urbe et in ero unum, p mo-
ribus usitatis uno et eodem, a multitudo, in dri nolle
cū desiderant, libenius me breuiat a meubus uersus
ora cū eius similibus, et ea g in hoc urbis et strenue
ni ne dicam huc usque obtinet, ea et ornatius copiosius, et
elegantius studiosi emittunt. Cū vero ad amicos scribimus, familia-
rissime cum.

Quod si te ignotum me provocasse / hoc ignoto subito rep- cum
n. cōtentus nō

Quod? illa longius cuia. an tam me diuo fidio' ut toto
diuo Fabulini credit, quod si nō et illius apud
me et totius gratia quanto est. Scitis quam dicax et nobilis
cortasse à me iudicio distrahis, nō ut unum optimorum
ne adeo acre libellos / to χαιρε ecce negotiosus
sed quod potuit ##

quid nō huius in ipsum et grauiter admonere ac
admodum fabulam deam ea uerebit, Hanc ro-
mulignani Congruni, Sane
Dopo la disputa
En quid tu. mo uni En g d ego indoor, nō ne libenime
de ai agam

Tu profecto mihi animū addidisti ut hos legiam mittem, a hos
alteros magis quam maxime ipsum ut dubar ut longiores magis
ut nouum ne unū aliud ante a iudicii, aut nūc tempus ut

Epia mea magne me molestia sibi fuisse: cognitaq; mea
postissima apud te veritate excusatione: sed in omnibus de modo
a me habito: nihil cum ipso, mihi ad eternam vitam optabili
si me sua ista veritas dominium [illegible] arguit me
prave vereri laudem aliorum ad me ad hanc
ad vestra studia trahi qui studium nullum ego ex pigritia
quidem
posse tibi uberius omnia me rudimenta aperire omnia
humaniore quidem

Illo occupationi iterum dari nihil magis decet, et post nimis
multo diu me

Simone
Arrighi-
a colleti

BIBLIOTECA NAZIONALE NAPOLI

† Hieri leggendo à caso A. Gellio mi dette nelle mani, un capitolo dove parla dell' età militare, come fu giudicata da Servio Tullio Re de Romani, nella distribuzione delle classi. Della qual cosa no fa mentione Livio: ma solo dice essere state le classi di Giovani et certe di Vecchi: nè discerne altrimenti l'età. le parole di Gellio sono queste al xxviij cap. del libro ij

Tubero in historiarū primo scripsit, Ser: Tullium Regem po. Romani cū illas quinq; classes immisit, census faciendi grā instituerat: puerosq; esse existimasse qui minores essent annis xvij septendecim. atq; inde ab anno xvij. quos idoneos iam esse Reip. arbitrarent, milites scripsisse, eosq; ad annū quadragesimum rectum iuniores, supra q; eum annum seniores appellasse ¶. Dionysio Alicarnaseo nel iiij libro scrisse di q̄ ordine del censo molto diligentemente: ma no mi ricordo se

profecto
mumissimus ni prepostere amicos omnia mea cōfilia ~~tanto~~ moriturbassem

Quod ego uero ~~#~~ ut una uobiscū hoc anno uixerim, quod sane
minū in modum desiderabam, ~~#~~ assidue ~~#~~ factiurus eram, neq; ullū
locū aut tempus uobiscum, uos commonendi adhortandiq; ~~uestri~~
id nunc faciā, neq; id uerbis tantū sed uere, quae facile
effluere in memoria solet, uerū cū scriptis testatū uobis animū
meū relinquam, & hoc amorem meū erga uos summū
cupiditatem q; qua & uestra in salutē sed cū ornamentis officior
quanta maxima potero diligentia declarabo. Quare quidem
rogatos uos maxime uolo, ut in bona parte accipiatis, ~~accipiatis~~
~~ut~~ atq; inter caetera optimi S. Victori cohortationes, hisq; meis
~~longe~~ longe prestantiores, locū aliquē apud uos his ut patiamini
qua' ut carnis infirmitas ~~infirmiores~~ infirmiores sint, & demon et
bonum odia cum nomine coeat. Atq; illis quidem ut minime
semper his meis cū uoluntatibus. Vos ergo optimi adolescentes
quoniam adhuc in adolescentia cōstituti, minus futura prouidere
natura, saepeq; accidit, ut aperiat quidā ~~oculis~~ aut
aut uoluptatis ~~oculis meis~~ luminibus imminet obstruat, sapius in
futuri quidam ad perditi, uestrā simplicitatem, ad prauia facinora
traducere & blandiris ut spe proposita alicuius boni, conatus
multaq; uobis alia fraudis impendam, quae in cautiores q; nos
est cū prudentioribus saepe imponat, fiant, Aures uestras
uobis uobis consultoribus accommodate & sic ut Hieronymus
ille Domino vos propter adulescentiam
Nimus nisi uis magis impense cupitis, essentiis par-

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

ad vos vos conferte, qui ex exsulum, ex manum, ex ex uno loquit: canum vobis potius. Quod cum multi fecerunt non patiar ego; ut in hac ex ipsa mea aut seminola Fidonis.

Solebat igit dicor pithagoras Magni nominis philosophus adolescentia vita frequam similem ac literae, qua postremo apud

Y graecos nostro vocalis effingitur, videbat. n. ea altera quae sonum nunc ecthis duas, quasi mas ex proprias, no lupsorij alterae alterae virtutis, quod Heraclii illi, excidisse eligantur scripsit ex a Prodico, cuius verba ex pulcherrima ac maxima militasse, describenda duxi, sed ita ut facile intelligatur sonus.

Em uidenis, quid sternatis illis finem domitori accidisse? Animo
nō putatis hæc eadem uobis impendere, immo ea.
Hæc eadē audistis uobis cognita, dū si minus ea aut undiq;
aut audiri, aut nisi putatis cū Et Malisacij, cū
prætimis exemplis aut multo nouationibus lingua, excitando, fauendo
nō id agere, quod uoluptas illa longe perfidissima sternat q;
insuescatis.

Vos ergo hæc apud uos perpendite. illa omnia, nō scaus atq;
infamiæ quādā scopulū fugiamus, hasq; Syrtes occisis animis
transcendite

Presentia uestra, Optime et mihi charissime Jamenge, studui
immensissima
quo uos bonarg artiú, quo uos uoc tempore exercerem, sapere cupi-
uosumus
maduerto, Magnam mihi alacritate ad testimoniú affert, uos doctrinæ
mirabilem. magna cumulum. in hig hiems
sapore ~~de ea materia magna~~ uos in ~~his uacuis~~
+ sabaro faciendg progressionis; Quanquá Animus
uobis nunquá (ut uere) uestra uoluntatis declarandg, nug nobis (ut prius) defuit
arbitror. Tempora (uacabant) defuere, Cui ego molestissimis
negocijs impeditus uobg a uio studiorg genere occupati
communi curarum nos — nulla interim nostrum uacuum ab
frudus nullum officijs communis gratiæ = percipere potuimus
posthac uero
+ tunc gm tempus mihi, ut mutua officia mecum
liceret (potuim) Nec ego quæ à me profecta, sperare
ita uos desiderare potuit sú. Vos omnia mihi præstitistis
+
quæ saba amantissimo quia ingente ingenio bonarg artiú
cupidissimé declarastis, cogno uestra q3 ors, nihil uobis tali
ut omnes nos uterem cupidissime uoluntatis
ore, quàm ut animú uestrú optimis disciplinis excolerem
Ego uero, qui omni tempore, Adeo sumtes magno uo omnes simul
penna. complexus sum
pectore meo & cupidus fuera, nihil sane à me desiderari
pectus sú, eam uero, quæ studia pietatis excitant, animú spectare
uos q3 ut nemo dica quá doctissimo uolent posse, Quod si
praestarmini
unquá, uias uos uiuendi cupidus uinus sú, quæ dum q3 nó
commodis uitæ inserviendi
minima in uos officia ex à mú profecta in posterum
pietatis, effica Quid nunc mihi agendú putatis

Cú hæc studia uestra ac cupidissima famæ diffundi, ꝑ

q̃ ut clarius ꝓfitẽamur
paulo supius institaq; cum superioribus temporibus, Ciceronis uolumina quæda interpretaq;
hui mecũ nostrũ/
ut uoluntate optimi Patris, ac consilio, ut uobis latine ac pure loq̃di
ꝓponerẽ -

deinde librosius ꝑ arte Rhetorica aggressus sum, quòd ita ad
Rationes uestras ~~cum~~ + uaide utile arbitrabar, quod tum nõ no
ergotam- ~~+~~ copiosa dicendi
sago ordinem orandiq; facias quod oratoris est proprium, magnã laudẽ ti

Hunc uero libros græcos (~~audis~~ à uobis longo interuallo remissos, reuocaui
puto, & quasi restituere. neq; ea nũc dicã, ut ꝑ plura
dici possint, quàm quæ ꝓpe tota audiendi in his cõmentatio ꝑ

Sed hæc, ut nota uobis, omittã, illud officij mei uideo, ꝓponere
uobis aut Arist- potissimũ eloquẽ. Quod ego nõ sine aliqua cãsa
ut ꝓhabeam nõq; subosaum
facile audiri in ꝓpositis nõ
ipa probaris nõ
falsissimis, atq; huius
calumnias, impi
mos interpres
cãm usurauer-
ponius cũ optimus. quam ego, nõ uobis solũ, ꝑ mihi ea facile ꝓbẽturus
sed cũ perdiligẽtia, me ꝓbaturũ cõfido. Nam cũ id hac lectione
uobis propositũ sit, ut lingua græca, uim, & ꝓcipiatis
~~sint~~ Aristotelis aũr maxime- propius in loquẽdo, accũratissimũ
utq; inter græcos, ut græce dicã ΑΤΤΙΚΩΤΑΤΟΝ, nõne optime
hunc elegim). Quod ani. lectionem. & ꝑ

45

Quid si adeá quam propriá quærimus utilitatē, alia nō minor
quæri ornamēta ꝯdum nō debuīt nobis accessorit: nō ne id laudādum
esse! Nisi forte putatis hanc de moribus disciplinā, q ille.
eruditionē et doctrine replicuit, nihil nobis profuturā ēē.
Sed ut nunc nobis faciem aliud in hoc video, et quod maxime
advertere cupio quod tale est. Ecce eis hoc tempore quæ
~~maximis auctoribus inveniuntur~~: ad paucos hominēs pertinere videtur, sed
tota ꝯ hinc. intenda est. quæd Magnā igitur nobis ad eā adiumentā
fructū est, si placuit eā ipse aristotele nostrorum, quorūq ad eius
formā loquēdi, accomodabimus Hæc igitur cā fuit Cur hunc potius
nūc auctorē eligerim, ut interim mittā, quòd facilius in hoc operis
familiari q̄ grāci locutionis usus est, quòd et ea causa, quæ nos nō
dubito, nō silēt auctoritate mea: sed multo magis indies nostre
experientiæ probabuntur. Hæc igitur omnia (ut eo unde digressus
sū tandē reuertar) simul faciūt ut existimē industriā in...
nostrā, quā tanta est ut laudari eā hoc tempore, magis
quā vituperari debeā. Quid. n. nobis afferre potest, quod
nūc eādem cupidinē, vel
quæ sua spōte flagrāt- videat?
Sed nō adhibenda est eā cohortatio mea, quæ nec cupiditatis
ingens incendij adiuta.

brevitatis modus
sua pars

INDICATIO

Verror n. intendu, fortasse inepte, sed ñ uereor ne animus alicuius uestrū coeptis hormanibus mouetur, qui diuinis studijs, nec ne male sentiat, ne multo molestius laqueat. partim ne necessarias partim inutilia dicat, quo quod longissime a uitijs absit, officiat ne bonis moribus. quaquidem tam insulsa sit, ut

Hec studia pro humanitatis profectu (ut) clarissima sunt et quā maxime diuina nobilissimis ingenijs conuenit. Scio sane, multas artes ad eruditionem uitae laudari, et eas ad naturā hominū aptas et ad omnem [illegible] rationem accomodatas. Talis et agricultura [illegible] quae ne maxime laudari cū ad sapientiā uitā propius abeō dicit (ut aliquas nomeō) Laudatur, Agricultura, Laudari [illegible] fingendi, atq fingendi. Hoc ego sane uitupero, sed id quī maxime celebrat, hoc nomine precipue uetellat q ad uitā sapientiā propius abeat, hoc uero in hoc tempore ad infimos hominū mores uidetur quid [illegible] quā, cum multis molestijs infinitaq uitā [illegible] ñ ab omni humanitate diuinā uidem; Vna igit sane studia in qui- quae

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Iam vero cum ~~omnibus~~ in ijs, qua ab hominibus munda sunt
~~sua~~ declarare queram, ~~sua~~ utilitas, delectacio q̄ ad animi corpis
q̄ recreationē, alia aliis potiora sint, pro ipsorum quis agnl.
uarietate, quemadmodū Rōn: administrandę omnium, ~~accommodā~~
~~ma~~ multis partibus ~~partis~~ suā industriā admodū aquis, splendidius et egregius
iudicam). Dijs dari quid ijs studijs pclarius au . . . . .
In ijs · n · ~~ma~~ de maximis et clarissimis rebus agit, ne prae se
minimus

† minimus summus.
† Natura in cūjs
† bro

very

Est quidem -d- in his studijs dignitas,
sed ultimas ~~nisi audire~~ multo maior. Quã in facile credere
possimi ~~possem~~ sto ~~stante~~ me et benevole (ut spero) quod ~~ad~~ sat
is ~~disputare~~ audire — Primo

:a:

q̃ dũy nisi paulo
differt à brutis

5a

quid ergo? fateor equidem hac in re (ut Crassus dicere solebat) imperitum esse voluisse, atq; te adhibere testem inscitiæ meæ: quæ studio fortasse parem, ingenio sane ut eruditione superiorem uere dicere possum. Quid illud? quòd & hac eadem re (ut audio) Acerrimi iudicij uir, idemq; politissimus omnium nostræ memoriæ scriptorum PETRVS BEMBVS, nuper non alij quàm plures ab omni eruditione laudatissimi multa et præclara scripserunt, ad quos, si quis, quid & hac sentiendum esset, scire voluisset, iure optimo reijciendus esset, ut uereri debuerim, ut hic meus labor impudens et uideatur non solum otiosus. Sed tu hoc & commoda accidit, quod hæc ad te scribenti ANAS. summa cum doctrina, et ingenij, tum humanitatis et modestiæ laude florentem, mihi uero maxima beneuolentia, plurimis et officijs coniunctissimum. Quam cum mihi pro nostra uetere et singulari coniunctione, peccare apud te in scribendo non nihil licuerit, nihil minus sum ueritus, quam ut sub arrogans tibi uideri deberem, si plus conatus essem suscipere muneris, quàm quantum præstare potuissem. Noui enim facultatem tuam, tuq; non solum quicquid egregie et ex sententia cuiquam fuerit, sed et conatus ipse mentis amicorq; boni consulturum, intelligo. Et quidem non eram nescius quam multa me deficerent, ad hoc quod mihi proposueram perficiendum, uolui in me non tam quid ipse possim reperiri, quam tua hac occasione, doctissimas et suauissimas epistolas elicere. Simulq; speraui, laudem etiam egregiæ humanitatis, me dum ueniam successus parum felicis, adepturum esse, si mis

A.

exercitationibus gymnasium meum olim occupaverem, atq; ad hæc studia
quæ cum quibus (ut verum fatear) vitæ jam maximam pars, tandem
in portum tutissimum, ab hujus vitæ fluctibus confugissem. Quod
si hoc meum consilium tibi probabit, quod quidem facile credo (nisi
non mihi persuaderi possit, tuum à meo hujus rei judicio discrepare)
nos me pœnitebit, te ad hoc literarium et urbicorum et tuum disertum
certamen provocasse. Ita enim futurum est, ut dum in has cogitationes mas
incumbimus, atq; nos inter nos, hoc nostris, magis quidem,
ingeniosis tamen, et nos penitus contemnendis interpellamus, aliqua
scribendi formam, sed et judicandi peritiam apiscamur. Quod
ut facere animum inducas, si nos ma qua fortasse nos nimis indigos
at certe mea unius causa, vehementer oro. Te enim autorem et
moderatorem omnium studiorum meorum et eruditissimum et suavissimum et mei
deinceps, apud me decrevi. Quod quidem nobis adeo difficile adeo-
dum futurum est, qui ad optimum ingenium, usum et et acerrimum
studium addidisti. Dicerem de te plura, si tua tam libenter
audire et velles, quam ego eorum prædicare soleo. Et hæc quidem
hactenus. Quæ vero de BERNARDO meo, eximia
probitate, rara eruditionis indole, paucis ante diebus ad me scripsisti:
scito mihi fuisse jucundissima. Valde enim illum amo, et
virtutem ejus egregiasq; animi dotes, ab omnibus celebrari libenter
simi audio, præsertim cum nos iterum, et suis illis laudibus
et præclaræ expectationi respondere facile videat. Atq; utinam
illum nunc una nobiscum adesse, videres certe, quam mihi pare-

eruditionis, hauriri necessi sit, ineptum admodum arbitrabar
et p absurdum, si quis se putaret, primū vim omnem et artem:
deinde lumina maxē, et ornamenta orationis perspicere, qui nūq
in eodem studia curriculo versatus esset. Cuius ego verbis excitatus
cum rem ipsam paulo propius contemplatus essem, meū post hac
iudiciū semper fuit, hanc unā et scriptionem, ad omnem eruditionis
genus consequendum, longe facilem et rectam viā, At q3 id
cum illius acutissimi virī iudiciū, quod mihi iure optimo sanctissimum
esse debeam, tum et ipsa rei natura, melius intellecta persuasit.
Hoc .n. (ut postea cognosces) ad eam rem solam, scribendi exercitatio
valet, ut commodē, quatumq3 ullimus, verbis complectamur,
rerum multo cū magis, ut doctoq3 virorū labores, et acrius ppendi
et rectius iudicari possimus. Hanc (inquā) est, ad iudiciū quidem
comparandum aptissima, et ad cogitationes suas, explicandas omnino
necessaria, quam qui nō norit, cum multis nobis necesse est, in
totius artis et eloquentiae ignorationē versari: hoc quidem illis
accidat, oportet, qui bonos autores prater nolanos potius q legentes
in eis (quod maxime refert) effingendis, nullū fere studium
et diligentiam interponunt. Ex hoc demum illud est natum
ut, quemadmodum elegantiā, vim, nervos, copiā rerū, nūquam
introspicere, ita cū exprimere, suis ne scriptis reddere minime pos-
sint. Cuius equidem rei causam, nullam aliam affirmo habeo
quam unam praeclari huius laboris fugam, intermissionemq3 scribendi.
Unde minime mirū videri debet, si pauci hac nra aetate viden
ad summā eloquentiae laudem aspirare. Et profectō, unū
hoc remedium est, ruentibus et prope iam desperatis, literarū studijs:
atq3 eloquentiae, huius aetatis vitio, desidiāq3 corruptē: scriptores elegantiss
manibus assidue tractari studiosis, aut si no hoc quidem prodesse

potuiss: profecto nulla spes eius religua, hac studia unq ab interim-
nouocarum iuj, sed in situ (ut arma' saepe longq) iacent necesse est.
Dicta sunt in hanc sententiā, haec et plura eā, quae probe memi-
nisse potes, cum tandem eō sermo pōnebus est nr, de IMITATIONE
inter nos consilium iniremus, quam ad hanc & qua agimus facultatē,
pernilem, pernilem uero? imō eā necessariam esse, nemo (ut arbi
tror) nouocabit in dubiū. In quem sermonem cum inidisseremus,
quaerebas ego mē, quid de eā re ipse bonus uidelicet et eruditus
magister, opinarer. At cum ego meo sani iudicio nō confidens,
(et si mihi pauca ē ipsorum, quām sibi multo notiora atq perspicua)
ad te praesertim eruditione uiros, allegarem quo desiderium hu
manum explere posse scirebam, et in altum meū (ut dicebas)
odorarq, meā excusationem, iustam illam quidem et ueram, reijce-
res; atq idemtidem, ut aliquid à me ipso proferem instares: coactꝰ
tandem, quid mei iudicij esset, satis candide (ut nemo unus eā)
Et liberaliter
eeponij: modeste quidem certē. Tu uero breuiter primū
eruditeq repugnās, credo ut ego me longiusculam disputationem
eliceres, dein quia ea est humanitas, ut gratia quadam cū
amicis facilius, ad meā sententiam propius accessisti. Id tū
subuerituj essem, ne amico et si nō ingenio docto, nej tū certe,
(ut signis alius) amplius potius quam ueritati darer, quod
sanè factum nollem, nisi ipse plurib. uerbis, fortissimisq
et doctissimis rationibus animj tuj, mihi nō dubiā fidem feisses.
Quod eā ut ita esse putarem, fecit: quòd ego sententiā meam
ut primū uerecunde protuleram, ita nec postea pugnacissimē
defenderam. Etenim ego eā cum meminj, cuj sim omnio
solutissimo, et qui mihi quaram nihil laborem, nisi ut uerum

in omnibus quæstionibus innotescat. Non. n. mihi unq̃ persuasi eam me esse eruditionem et iudicium conseeumm, ut quam semel sententiam adamauj, ei ita addictus et consecratus sim, ut si forte eruditioribus non probet, eam uelim ipsa cuiusdam ambitionis, non. n. dicam constantiæ causa defendere. Itaq̃ semper et quid sentiam liberè proferre, et repelli, si res ita tulerit, æquo animo paratus sum. Hæc mea uoluntas cum tibi optimè cognita atq̃ perspecta esset, nihil me causæ putauj, cur hoc, meis auribus dares. Verum cũ breuius confusiusq̃ tum acta res fuerit, quàm tantum negotium postularet, præterea bona pars disputationis in diem alterum dilata, quam postea molestis illis meis et tibi nõ ignotis occupationibus impedimur, intermittere coactus fuj: cómodũ uisum est, paululum illud temporis, quod cæteris studiis in quibus totus nũc eram, eripere potero, huic negotio destinare, atq̃ ea quæ tum inter nos nõ nimis diligenter acta sunt, accuratius retractare. Meã itaq̃ hîc totam de IMITATIONE explicabo sententiã, in qua tamdiu per mihi manendum esse decreui, dum melius aliquid et certius afferetur. Quòd si mihi cum aliquo imerudito res esset, fusius eam fortasse tractarem nihilq̃ in præteritis relinquerem, quod de ea re dici posset. Nunc uerò, cũ ad te ANAS. hæc scribam, Iuuenem, ut cætera taceam acutum in primis et ingeniosum, nihil necesse est omnia minutius persequi. Quare, Pinguis Minerua (ut aiũt) et ut breuissimè dicã potentia à me dicemur.

Atq̃ ut ea nobis ratione procedat oratio, illud ante omnia cõstituendum est, in quo ut inter longe acerrimos, omnes omnium sententiæ conueniant, præcipuũ usum Romanæ linguæ, qui, cũ aliis ueterum multis his mis temporib. extinctus et funditus deletus est, ita nouatus, ut literis totum discendum atq̃ imbibendum sit. Quod quidem cũ ita sit, illis maximè præcipuè autores eligendi in toto animo complectendi uidentur qui aureo illo Latino sæculo exstiterũt, quando, latina lingua et pura adhuc et ut ita dicam castissima fuerat; nãdum barbaros collu-

ingeniorum etiam, ut fere mortalium natura rerum, quasi senectus quaedam splendidam illam eloquentiam inclinauerat. At qui si recte inspicere uoluerimus, inuenietis profecto, eam ad CICERONIS aetatem ab humili ductam, ita paulatim uenisse ad summum, ut deinceps ire retro, et prope ad nihilum redigi, immanem rerum fluxus, inconstantiaq; ita coëgerit. Hoc ita posito, sequitur disputatio copiosa illa quidem, sed in qua nos perinde omnes consentiant, quos nam è tanta scriptorum turba, cuique dico qui ea aetate, nonnihil aliquid laudis nominis scriptorio meruere, sibi proponere ad imitandum docant, qui hanc uero liberalis et ingenuae eruditionis laudem adamarint. De qua re, facilime etiam potuerimus, si quibus rebus imitandi ratio constaret animaduerimus. In imitatione igitur (quam ego et nonnullo usu et multorum autorum accurata lectione cognoui) duo mihi praecipue spectanda uideri solent, VERBORUM DELECTUS, et eorum inter se COLLOCATIO, et quodda quasi continuata orationis filum. Verba enim nec abiecta nec sordida, nec nimis et obsoleta, imo quamum maxime fieri pt, lectis atq; illustribus utendum puto. Hoc magna copia et pene dixerim silua, illi nobis autores suppeditabunt, qui eruditis illis temporibus, et in ipso (ut ita dicam) uere, romana eloquentia, floruerunt. Ut est CICERO, quem facile omnium principem ponimus, secundum quem, CAESAR, SALLVS. LIV. VARR. CELS. et siquis alius tunc (ut ita dicam) clarus est habitus, qui plurimi et insignes fuerit. hic-

" innumerabilis

" annorum series, et fuga temporis.

plerosq; nobis integros eripuerit, alios mutilos et undiq; pene laceros consumauerit. Pertractandi et sunt, et max quidem studio.

poëta, quos ~~ut via sequuntur~~ ~~Paulo~~ ab instituto nro ~~Paulo~~ alienior ~~Cicero~~ dicendo, quippe quæ à soluta oõ, quam maxẽ quærimus ~~Cicero~~ generis toto, ~~maximum dissidet~~ disiuncta est, in uerborũ tamen electione, atq; in sermonis ~~puritate~~ Elegantia. lectissimi candidissimiq; iure optimo existimari sunt, quam ſicet adhibeamus (ut Iubæ et Fabius, cuius ego iudicium in his rebus uehementer sequor) TERENTIVM in primis, HOR. VIRG. CATVL. PROPER. OVID. TIBVL. LVCR. et reliquos, quos, aũ notissimi sint, nõ est necesse nominatim oõs recensere. Ex his ergo omnibus propria quædam, et quàm maxẽ significantia, mihi uerba seligerim, et ad cuiusq; rei naturam eleganter exprimendam apposita, in quibus, præter illũ ~~Romanum~~ ~~et urbanitatis~~ ~~colorem~~ illum quam ubiq; quærimus Romanæ urbanitatis colorẽ, ~~lucidum~~ .λ. unum quiddam ac sonans (ut apud Ciceronem præcipit Crassus) nũsce videar. Cæterum nonq; antiquiores, omnino repudiandos puto, habet. n. magnam auctoritatem antiquitas, et quemadmodum hæc ætas, illa ædificia, pulchriora illustrioráq; uident, ráq; præcipue decorum polita ingenia, quæ uel antiquarum imaginũ, fragmẽtis ornatũ sic in oõe, nonnulla antiquiora uerba, loco posita, nescio quid plus uidentur habere dignitatis. Quam equidem nõ uideo cur in totum, PLAUTOS et hoc cũ antiquiores os ENNIOS PACV. ~~PLAV~~. CATONẽ. et id genus cæteros reijciamus: dummodo semper meminerimus, maximam in hac parte grãm habere uerecundiam. Quod si ita, nõ incommode ad posteriores posse accommodari puto, quos in multis plerumq; unius fuisse, eos præsertim q in multioribus numerorũ iam pridem reperti sumus. Persæpe. n. accidit, ut ad nõs nouæ nouæ adhibitæ uocabula cogamur, multaq; Recepta his temporibus, ~~recepta~~ exorta sunt, quæ, ut Tempore ciceronis, nõdum in ~~cognitionem~~ ~~peruenerant~~ nota erant, ita de iis loqui nemo tum potuit.

quamobrem minime assentior, quibusdam plus aequo negligentibus,
imò (ut verius dicam) puridiusculis, qui omnia quae à Cicerone dicta
non sunt, perinde ac infamiae gymnam scopulum, negligenda &c.
vereri, cautis quidem nescio, sibi ipsi certe persuaserunt. At enim, qui parum à christianis
quibusdam mysterijs, verbis agi ciceronianis, quum eo loquerentur non
dum christianum nomen, in orbem inuectum esset? Et quidem, mihi
(liberius enim meam sententiam proferam) ut fastidiosa cuiusdam
insolentia, illud sentire: vita nō vulgaris, eiusdemq; acuti & pru-
dentis ingenij, videri solet, ad vsq; nouas, verba accommodare,
noua quidem: quid enim aliud facias? sed tamen ad Romanū
ut vernaculū, q; pria latij, saporem referat-
latinitatis usum ea mentem conformata, et sin hoc nō alienum puto, ipsum
eloquentiae patrem, imitari ciceronem. Cuius cum
diuinum illud
ingenium, philosophiā ad illam fatarum
, ut erat magistra
ciuitatem suis, aut in cognitā
aut certe potius diuino ingenio
aut nō satis tritam, mandatis latinis literis, multas res noua-
do nouo fabricare, nec Britanni primum coacti est, post imitatus
etiam vitiliare. In qua equidem re, nō modo solertiam eius
et inuentionis felicitatem, verū cū consilium augendi Romani
sermonis, finesq; eius latius proferendi, laudandum iudico.
Hac enim illae nationes patriū sermonum, et locupletiorem multo
et limatiorem reddidit, ut merito illud à Caesare dictum sit, hunc
hanc ob eam rem
ipsum q; principem copiae atq; inuentorem, appellari, breui à nomine
ac dignitate populi Ro. meritum esse. Meminerimus tamen
nō omnia nobis passim licere, et etiam atq; etiam cogitemus, cum
nouos auctores sectamur, nō in q omnibus rebus iudicio standum
esse, sed illud, quod rarū est reputemus, Latinā in eis eloquentiā
inclinatā iam & senescentem, nō in suo quasi anni flore,

nobis esse propositam. Iam uero ut illorum nō probo nimiā religionem, ita quorundam peruersam, ni fallor, consiliū, laudare nulla ratione possum: qui argutulas quasdam et molestas et (ut sic dixerim) meretricio more, fucatas nouulas, ambitiosius consectantur. Hi summā eloquētiae laudem petiuere, dum inepto iudicio ducti, ipsa nouitate admirationi se fore, putauerūt: suam potius insulsitatem omnibus propalarunt. Itaq; à sanioribus ingenijs merito explosi atq; irrisi sunt, et ab ea, quam sibi finxerant, eloquētiae laudem, longissime abfuerunt. Quo fane nomine, gellium et apuleium nō inprecupe audio ab eruditis uexatos fuisse: qui si aliquos hūmodi amarunt, (multos. n. inueniās quos fuij magis, et ~~simplicitate quadam~~ forma, quām naturalis et uernus color, succus, neruiq; delectent) ego indoctorum iudicium nihili moror, cum eos nihilominus pp eam κακοζηλίαν, apud grauis et doctissimos uiros ostendisse. Verū de hac re alias iudicio et nō inprimis ATHAS. libenter dabo.

Habes meam de uerborum electione sententia, cognosce nunc de COMPOSITIONE, cui quidem multo maiā diligentia adhibenda est, et fortasse ex numerosa hac turba scriptorum, ad paucos quosdam imitandi ratio deligenda. Nam poëtae omnes ab hac facultate longius remouendi sunt, nisi quis scribendis carminibus operam dare uoluerit, de quibus nunc ego nō loquor. Ex oratoribus uero difficillimum puto constituere: quis nam prae omnibus eligendus et auspiciendus sit, nō quòd magni laboris rem esse putem, uidere quis in hoc genere excelluerit, cum id ita clarū atq; perspicuū sit, ut oculis iudicari possimus: sed quòd bene multi nō iniquā comparationem, plurimi qui ingenij uel exilitate uel copia, in hoc aut illud genus orationis trahantur, atq; aliud atq; aliud. His ego meam sententiam uix probare possem sperauerim, nisi forte casu, uel felicitate potius quadam, idem [illegible] nobis contigerit. Ita. n. natura fere comparatum est, ut optimum quisq; iudicet, quod se assequi et imitari posse confidit: eatenus nec ipse admodum probet, nec aliis ullā rationem probanda putet. Atqui cum tot ea de re, nō tam uerum

quàm meam sententiam requiras, nō uereor me arrogantiæ crimen subiturum, simeam, et eam tamen ut spero, si nō uerā at uero perquā similē, explicaro, ea præsertim lege, ut ad eruditos uiros, integrum huius rei arbitrium (ut æquum est) deferam, atq; adeo de quo iudicio, ne tātulū quidem detrimenti fas esse putem ducam. Ego itaq; ut uerba ex multis autoribus legere nō alienum puto, ita imitationis rationem atq; formam, ab uno tātū petendam esse contendo. In hanc sententiam plures me, eosdemq; eruditi rationes induxerunt, quas omnes explicandi otiū quidē nō adest, sed nec et necesse puto, unam tantum, quam et coram tetigerā recēsebo. Nam cum id imitationis quæreremus, ut Phalaris et formā orationis ad cogitationes nostras, quoad eius fieri posset, commode explicandas et exornandas aptissimam comparemus: ego sanè perpetuam quandam sibiq; ex omni parte consentientem orationis seriem, ex multorū lectione imitatione, confici atq; exprimi posse, difficillimū iudico. Cuius rei causa est, autorum inter se uarietas et dissimilitudo dictionis: ut si quis eos coniungere simul pergat, nihil melius effecturus sit, quàm (ut ingeniosissimi poëtæ uerbis utar)

„ Humano capiti cervicem pictor equinam,
„ Iungere si uelit.

Id uero cum sua sponte ratio ipsa suadeat, accidit eōdem minimè contemnendum argumentum, quorundam, nec paucorū, nec incōgnitorū conatus, quantum quidem scire licuit, successu carere. Hi. n. cū nūquā unam sibi et certam uiā, quam rectam tenerent, proposuissent: nihil unq̄ solidum, nihil perpetua et continuata sibi serie cohærens confici potuerit. Eos uidere licet, uberes et redundantes eosdemq; uirunos et horridos, ornatos simul et incultos

„ Vt nec pes nec caput uni „ Reddatur formæ.

Sed Protæum aliquem aut Empusam (si fabulas audire libet) uidere sunt. Quibus illud et fere accidit, ut signa bene et splēdide diuerint, ea tanquam ab aliis accōmodata, signa deinde et uerum

ra, tanquam propria ingenij bona, ab eruditis accipiant. Sed de his commodior alijs dabit dicendi locus, nunc uero uideamus qui nam futurus sit iste, quem omnibus partibus ac numeris absolutum, unum ex omnibus eximiis, nobis proponere optimum arbitremur. De qua re magna est eruditos inter, & ingeniosos dissensio. Nam, praeter quàm quòd multi sunt unus ac alter, qui omnem fundinus imitationem sustulerunt, quorq; iudicium in nullius quam ut confutari mereretur, uideri potest, nisi eruditi ac ingeniosi uiri digna ea flamissent in qua laborarent, atq; inceptam hanc indoctamq; sententiam, suo labore perfringerent, praeter eos inq, fuerunt etiam non nulli qui ab uno omnia cogere, nimis durum atq; difficile arbitrarentur. Hi qd sceleti sint nõ uideo, nec ipsi attulerũt, misi forte optimũ putauerunt quam laxissimas ex imitationis leges, molestum uero, quosdam sibi quasi coniectos circumdare, extra quos egredi, & cum uellet, nõ liceret. Verũ an haec satis uera causa sit, ita sentiendi, uiderint doctiores: ego ex hac mea sententia si quidem nobis libertatem asserat, eripiet sollicitudinem, libentissime assentiar, nec eũ uideo prorsus atq; uitare uolũt, plurimos, ne fortasse meliores magistros obtrudere, quos omnes legere nedũ obseruare, ne nullus alius sit, multo molestissimus labor futurus est: hoc enim consilium nulla ratione probare possum, praesertim cũ omnium argumentorum, quibus ipsi mãnitũtur ducta ratione, ea uidetur nullo pene negotio tentari atq; infirmari posse. Quod quidem à doctissimis uiris secus factum est. Sed dignabuntur illi profecto licet: quid enim hoc ad te, qui meũ tantum iudicium requiris? Itaq; (ut tandem absoluam) unũ arbitror ex omnibus, omnium augustum illud CICERONIS ingenium, in quo ita sint, quae uel mediocribus uel etiam praestantibus ingenijs commode satisfacere possit, ut nec ariis Sallustiana breuitas, nec contra Liuiana uberitas felicioribus desideranda sit. Quamuis enim hic unus sabinus sit, copiosior quàm Seneca, omnia in dicendi genere non pertentauit solum, uerũ ea felicissime prosecutus est, id quod de se ipse in suo oratore testatur. Atq; id quidem tantum abest, ut gloriosius dictũ sit aut insolentius, ut ea perparcus incedat, ut plus aequo modestus uideri debeat.

» Nulla est (inq;) ullo in gñe laus oratoris, cuius in nostris orationib⁹
» nõ sit aliqua, sinõ perfectis, at conatus tñ atq; adumbratio. At ego
quidem, ut felicissimũ successũ, ut expressã ꝑfectionis imaginem, fideliter
meæ commendarim. Quam obrem nihil est quòd succẽseat, qui ad
copiam uel cũ ad ueiunitatem obruitatẽ: natura formatus est, cũ ab hoc uno
omnia omniũ genera petere possis. Siquidem (ut quæ in medio sunt
commemorem) delectat te sonus, ardor et uis orationis, qua maxime
tractari ac permoueri animi solent: quid, nam ~~Deus immortalis~~ uis VERRI
et ANTONIANIS illis, uehementius, copiosius, grauius? At ꝑis
floridum et ornatum orationis genus: delectari q; magis q; accendi
et ꝑ commoueri desideras? quid obsecro te expressius atq; illustrius
quibusdam eius dulcissimis scriptis orationibus, et ibis uel annis
opusculis? Postremo (ut sunt uaria hominũ ingenia) capius et
nuda quadam et simplici uerborũ compositione, et prope cotidiani usus?
ecce illa tibi ad ATTICVM uel familiares epistolæ, quæ profecto
si tibi in æquabili aut certe humili illo genere nõ satisfaciũt, nescio
quid tibi unquam satisfaciet. Iam uero illa quæ ꝑ PHILOSOPHIA
scripsit, si ~~doctrinam~~ sapiam uis, et lectu cũ omniũ, quæ quidem
in prisis unq; habitæ fuerint, summã cognitionem ꝑcipies:
aut nõ multum certe, aut nihil omnino, primis illis ꝑsertim philosophæ
parentibus cedunt. Si uero lucem dicendi, et simul illud orationis
genus præsens ac nitidum, quo difficiliores quæstiones nescio
doctius ne an elegantius explicauit, neq; cũ illis, neq; cũ aliis
meo simit iudicio conferenda. Quid opus est plura? Si quis orationes
disputationes, Epistolas, Diuinas, ~~sive~~ humanas ne, Iura ciuili, legis
philosophiã, Seria, Iocos denique omnia consulat aut tractandi
uelit, omniũ apud hunc auctorem exempla reperiet: quod in
aliis nõ ita ꝑfacile reperiemus. Cæsaris. n. et si eloquentissimos
illos et (ut eos Ciceronis uerbis exornẽ) ualde probandos commẽtarios habemus: nihil in præterea habemus, atq; ne si ad

alia traducere uelis, si tamen possis, maiorem omnino laborem impendas necesse est. Quod & Livio et Sallustio dicere possumus. Quid uero de catervis nunc Oratoribus loquar quos ois hic nr magister ac quasi architectus Eloquentiæ, nō modo Elegantiæ et artis dicendi, uerum & scriptorum multitudine, longo intervallo post se reliquit? Vt. n. quaras omnes, neminē profecto reperies, qui plura eleganterā & conscripserit: quippe q omnia (ut paulo ante diximus) una complexa historia, tractaverit, quā in ea multis eius et longissimis orationibus, nullo negotio exculpi possit. Quod quidem recte animadversū, & hanc meā adiuvat opinionem, nimis etiam superiorem de unius tantum imitatione confirmat. Quotus. n. quisq; reperiet in tanta scriptorū turba qui ad omnia apte & oportune sit, præter hunc quem sæpe nominō præstantissimū autorem? Finire hic meum disputationē poturam, cum scitioni meæ, quantum licuit, satisfecerim, & tamen uolo quasi cumulus quidam, quid in ipa imitatione, spectandū putem, accedat. Arbitror. n. quosdam in hac re plura peccare qui nim se putant ignotum nōmen ciceronem, atq; cū, dicam si potuero prius ab infimis ercitam, rursus nobis, in uitā reflectere si præclara aliqua uocē, ex diuinis eius scriptis colligentes aut Rom. sermonis proprietatē, splendidas illas quidem et elegantes sed quæ nimietate sua, fastidiū & ipsius Ciceronis stomacho conciliare possunt: inepte coagmentant, nihil inde fere stabile nihil cōtinuatum cōficiunt, et colloçatio eorū nō solum quasi aspera et hiulca, sed ut frigida & ac puerilis ridetur. Nichi uero nō is Ciceronem imitabitur, qui huic inde collectis sententiolis & aliquibus et periodis, cantonem quempiam atq; cū ḡdem nō bene inter se coalescentem, cōstruxerit:

sed illum uerè geminum eius imitatorem cenſeo, qui ex aſſidua illius et accurata lectione, uim, facilitatem et ſonum, ciceronianæ compoſitionis, aut nōdiderit, aut ad eam quàm proximè accesſerit. Illum illum (inquam) qui non ſolum uerba, ſed multo ꝯ magis ſententiarum copiam, argumentorū ſolliditatem, membrorū compoſitionem, lenitudinem orationis, collocandi iudicium, explicandi facilitatem, cuncta ſtionis illas in loco communi aptiſſima, poſtremo (ut omnia ſimul comprehendam) maieſtatem illam ac Venerem ciceroniana dictionis repræſentet. Hoc eo liberius adpono, quòd neſcio cur aut prætermiſeram aut nimis negligenter tractaueram, hanc profectò principem eius cauſam, cur cum ciuis ſolum, quàm inter alios præcipuū imitationis exemplū iudicarim, ut qui elegantior certè et doctior ſit, quam ut cæteris ſcriptoribus, etſi elegantiſſimi illi fuerint, cōparet. Quid. n. (Dij boni, ut diligentius tradi, aut urbanius exponi aut doctius diſputari, aut diuinius tandem et omnibus partibus perfectius exornari poſſet: quàm ipſe omnia ſuo explicauerit, digeſſerit, tractauerit, expoliuerit? Quantum ea res habeat, nō uideor mihi precari, ſi bonum ciuiorum meum ducem et magiſtrū, nō ſolum iam pridem mihi ipſe delegerit et autor alijs ſum, ut idē faciendi animū inducant, atq; ab omnibus ut in hanc meā ſententiā diſceſſionem faciāt, quàm poſſum accuratiſſime cōtendo. X. Sed hæc quid nā agimus? Hodiene? nō atheniſ? Et ſi. n. nō ſus Minervā, hoc .n. longi- incpiſſimū, incpte tū uincētius Anaſtaſiū docēre conat?

X. Iam n. cenſeo, aut nullū quòd quidē periculū eſt affirmare, aut ſiquis quam, hic unus imitandus eſt, qui eloquentiā ipſam, nō adhibuiſſe ut multis, neq; expoſuiſſe ut pauci, nō ut nullus uere peperiſſe putandus eſt.

ut (ut proprius dicam) inuidiose, illis eius laboris, quos in dilaudas
depinxisset. Caue. n. putes quidquid cum illo iuuenis, castius
humanius doctius. Quid multa? Vnú illud certissimú habeto
Bernardum meú, ~~cum cuius, qui ingenuis et suauissimis moribus~~
~~amicis suis, delectationi: eruditione uero et literis, quas multo~~
~~labore et incredibili diligentia, politissimas consecutus est, utilitati~~
~~et usui posse~~. Quare si tú, ci me amas, ut facis certo, Bellam
illam meá ut ualde suauem optam sapius legi, in qua quidem
et ingenij dexteritatem, et sermonis candorem expecto. Curo
ut ualeas, atq; illud cogita, ut ad me et quàm sapissime et quàm
longissime scribas. Hoc mihi tam gratú erit, quá quod gravis-
simú. Vale. Ex coenobio PADOLIRIANO.
XV. KAL. DEC. MDXLIII:

totá tuam optatq; accuratius ut tradam.

CENTRALE DU REFUGE
FIRENZE

irruentib⁹ pariter ieiunem⁹. ℟.

Qui tribus pueris mitigasti flammas igniũ. ℣ Oīs. concede ꝓpitius. ut nos famulos tuos non exurat flamma uitioꝝ. ℟.

Vt accepta tibi sint dñe nr̃a sac̃. ieiunia. pr̃a nobis qs̃ huius mu-nere sacramenti. purificatũ tibi pectus offerre. ℟. Post com.

Prebeant nobis dñe diuinũ tua sc̃a feruor̃. quo eoꝝ pariter et actu delectemur & fructu. ℟.

Donec octab Pent̃. oīs. Matutinal. sicut in

Qui hodierna die. ℣ Fac̃o. Qui ascendi

Mps sempt dus̃ Maior oīs.

Qui dedisti famulis tuis. Rea

Inantea. In mis In honore sc̃e tri

nitatis. ep̃la. Vidi hostiũ. Evang̃.

cifica qs d.

filio tuo et spū scō unus es dñs.
unus es dñs. Non in unius sin
gularitate persone: sed in uni
us trinitate substantie. Quod
cūi de tua gla reuelante tē
credimus. hoc de filio tuo. hoc
de spū scō. sine differentie discre
tione sentimus. Vt in confes
sione uere sempiterneq; deita
tis. et in personis ꝓprietas. et
in essentia unitas. et in maiesta
te adoretur equalitas. Quem
laudant angli atq; archangli.
cherubin quoq; & seraphin. q
non cessant cotidie clamare
dicentes. Sc̄s. Sc̄s. Sc̄s.